

TIIVISTELMÄ

Mistä oli kysymys?

Pormestarinluodon liikekeskuksen kehittäminen nuorten näkökulmasta -projektin tavoitteena oli aktivoida hiljaisia asukasryhmiä (nuoret) osallistumaan asuinalueensa koskevaan kehittämistyöhön sekä tuottaa samalla nuorten kokemuksiin pohjautuvaa tietoa alueesta. Projektin toteutuksesta vastasi Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos Porin kaupungin kaupunkisuunnittelun, -ja koulutusviraston, Porin YH-asuntojen, sekä Kiinteistö Oy Pormestarinluodon keskuksen tuella.

Kohderyhmä ja lähestymistapa

Projekti toteutettiin yhteistyössä Kaarisillan koulun 8-luokkalaisten kanssa ja toiminta painottui nuoriin. Lisäksi työskenneltiin alueellisten toimijoiden ja asukkaiden kanssa erilaisia asukasosallistamisen menetelmiä hyödyntäen.

Koululaiset osallistuivat haastatteluihin, työpajatyöskentelyyn sekä täyttivät kyselykaavakkeita. Nuoria pyrittiin myös jälkiaktivoimaan ohjaamalla heitä käyttämään asukasyhdistyksen internetsivustoa alueellisena foorumina.

Pormestarinluoto toimintaympäristönä

Pormestarinluodon liikekeskuksessa toimintoja on suunnattu tasaisesti eri käyttäjäryhmille. Nuoret jäävät silti usein asukasyhteisöllisyyttä tukevien toimintojen ulkopuolelle eriytyen muista asukasryhmistä. Samaan aikaan nuorten ryhmä jakaantuu erilaiset intressit omaaviin alaryhmiin ja koko nuorisoa innostavaa toimintaa on mahdotonta löytää.

Koulukeskus koettiin nuorten keskuudessa luontevana toimintaympäristönä. Koulukeskuksen kuntoon ja ulkonäköön nuoret eivät kuitenkaan olleet tyytyväisiä. Lisäksi esimerkiksi liikuntatunneilla hyödynnetään nuorten mukaan harvoin Kirjurinluotoa virkistysalueena sen läheisestä sijainnista huolimatta.

Harrastuksista liikuntaa nuoret käyvät seuratoiminnan puitteissa harrastamassa muilla alueilla. Nuorten kohdalla liikkumista harjoitukseen ei koettu ongelmallisena. Pyörällä ja mopolla liikutaan kauemmas hakemaan palveluita, sen sijaan ala-asteikäisten

lasten liikkuminen on rajoittunutta ja vanhempien kyydeistä ollaan riippuvaisia. Näin ollen pienemmät lapset toivoivat erityisesti liikuntamahdollisuuksien parantamista kotiympäristön lähellä.

Kulttuuri koettiin nuorten keskuudessa vieraana. Nuoret eivät halunneet profiloitua kulttuuri tai taideihmisiksi. Kulttuurin piiristä musiikki koettiin kiinnostavimmaksi ja monet toivoivat erityisesti rockmusiikkiin liittyviä tapahtumia lisää alueelle.

Ajanvieton paikkojen arvottaminen

Nuorten tapa arvottaa ympäristöä on monitasoista. Arvottamisen perusteena voivat vaikuttaa esimerkiksi tilan mahdollistamat sosiaaliset kontaktit, toiminnallisuus muussa suhteessa tai paikkaan liitetyt mielikuvat.

Monet nuorten rumiksi arvottamista paikoista edustivat nuorten arkiympäristöä, ja nuoret viettivät niissä aikaansa ulkoisista seikoista huolimatta (koulu, liikekeskus). Nuoret saattoivat luonnehtia kauniiksi myös niitä paikkoja, joissa viettivät aikaansa ja joita pidettiin yleisesti rumana. Samaan aikaan perinteisemmätkin arvostelmat toteutuivat nuorten keskuudessa, kuten Kirjurinluodon luonnehtiminen viihtyisäksi tai kauniiksi.

Nuoret viettävät aikaansa usein oman tai kaverin *kodin* ympäristössä. Koti koettiin pääsääntöisesti hyväksi ja kauniiksi ympäristöksi. Kodin ulkopuolella nuorten ajanviettoa leimaa liikkuminen paikasta toiseen. Välillä pysähdytään kohtaamaan muita nuoria. *Ihmisten merkitys* on tilassa tärkeää, nuoret valikoivat käyttämänsä tilan sen mukaan, minne sopivat ihmiset kerääntyvät. Nuorten kehittämisajatuksissa kohtaamispaikkoja lisättäisiin liikekeskuksen alueelle. Alueelle toivottiin lisää penkkejä ja kahvilaa jonne nuoret voisivat mennä aikaansa viettämään myös iltaisin. Nuoret eivät ole kuitenkaan homogeeninen ryhmä ja kokemukset ympäristöstä ovat sen mukaiset; joillekin nuorille ikätoverien suosimat kohtaamispaikat edustivat välteltäviä alueita.

Myös *aikuisten suhtautuminen nuoriin* vaikuttaa paikkakokemuksen muodostumiseen ja nuoret voivat ryhtyä välttelemään paikkoja, mikäli vaarana on kohdata kielteisesti nuoriin suhtautuvia aikuisia. Toisaalta jotkut nuorista ilmaantuvat paikalle yhä uudelleen ainoastaan nihkeästi nuoriin suhtautuvan aikuisen kiusaksi.

Sosiaalisten kohtaamisten vaikuttaessa merkittävästi tilakokemuksen muodostumiseen on toimintaympäristöjen suunnitteleminen nuorten käyttöön vaikeaa. Kun liikkuminen kuuluu nuorten tapaan olla ympäristössä ja paikan vaihtaminen kulloisenkin tilanteen

mukaan luontevaa, nuoret hylkäävät paikan, mikäli vääränlaisia ihmisiä sinne ilmaantuu. Kohtaamispaikat ovat kuitenkin tärkeitä, ja kaikille asukasryhmille avoimia kohtaamistiloja tulisi kehittää.

Kehittämisideat

Esiin tuli seuraavia kehittämisteemoja: *kohtaamispaikat, pikaruoka, liiketoiminta, liikuntapaikat, viihtyisyys*. Kehittämisideoihin näyttää liittyvän alueelle luonteenomaisena koettujen toimintojen suosiminen, sekä nuorilla että aikuisilla.

Osallistaminen

Osallistamismenetelmien kokeileminen käytännön työssä osoitti, että haastatteluin pohjustettu työpajatyöskentely on toimiva työmenetelmä nuorten kanssa. Työpajatyöskentelystä erityisesti valokuvaus on luonteva keino tuoda esille nuorten omaa näkemystä ympäristöstä. Koulu on tutkimuksen kannalta mielekäs yhteistyökumppani. Sopivat otokset nuoria tavoitetaan sitä kautta helposti. Samalla on mahdollista solmia kontakteja alueen nuoriin asukkaisiin, mikä helpottaa kenttätöskentelyä myös koulupäivän ulkopuolella.

Vaikutukset

Raportin lisäksi projektin myötä oli mahdollisuus toteuttaa ympäristötyöpajoja, joissa heräteltiin kiinnostusta nuorten omaa ympäristöä kohtaan ja tutustuttiin valokuvaan ilmaisumuotona. Lisäksi alkuun saatettu kokeilu internetin mahdollisuuksista eri asukasryhmien aktivoinnissa jatkuu. Sivujuonteena löydettiin Kaarisillan koulun kerhotunneille sopiva ohjaaja ja saatiin näin lisättyä kulttuuritoimintaa alueelle.

Sisällys:

1. Johdanto	7
1.1 Tavoitteet	7
1.2 Kohderyhmä	8
1.3 Kohdealue	9
2. Pormestarinluoto vapaa-ajan toimintojen pelikenttänä	12
2.1 Nuoret tilassa	12
2.2 Liikekeskus kohtaupaikkana	17
2.3 Koulukeskus	30
2.4 Virkistysalueet	37
2.5 Festivaalit ja muuttuva kotiympäristö	41
3. Alueen imago	42
3.1 Mielikuvia Pormestarinluodosta	42
3.2 Luonne-eroja alueella	44
3.3 Hyvät ja huonot ominaisuudet	47
4. Alueen kehittäminen	55
4.1 Harrastuksia ja harrastamattomuutta	55
4.2 Visioita, nuoret ja aikuiset	57
5. Lopuksi	61
5.1 Tulokset	61
5.2 Nuoret haluavat osallistua	70
5.3 Projektin välilliset vaikutukset	72
Lähteet	
Liitteet	

1. Johdanto

1.1 Tavoitteet

Projektin tavoitteena oli tuottaa *Selvitys Pormestarinluodon liikekeskuksen ja sen lähialueiden nykykäytöstä ja tulevaisuudenhaasteista nuorten käyttäjien näkökulmasta*. Esitutkimuksen omainen selvitystyö sisältää jatkotoimenpiteitä varten hyödynnettävissä olevaa tietoa alueesta ja tulee jatkossa toimimaan suuremman tutkimushankkeen tukena. Projektin toteutuksesta vastasi Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos Porin kaupungin kaupunkisuunnittelun, - koulutusviraston, sekä Porin YH-asuntojen ja Kiinteistö Oy Pormestarinluodon keskuksen tuella. Projekti liittyy Pormestarinluodon aikaisempiin kehittämishankkeisiin, kuten Valtakunnalliseen lähiöuudistus -hankkeeseen 2000, asukastoimintahankkeisiin sekä myös käynnissä oleviin Porin kaupungin Kompaktikaupunki -hankkeeseen ja Turun yliopiston Porilainen lähiömaisema -hankkeeseen. Projektin taustana toimivat Turun yliopiston kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen Porin kaupungin kaupunkisuunnittelutoimelle aikaisemmin tekemät Porin kansallisen kaupunkipuiston selvityshanke 2005 sekä Nuoret kaupungissa -esitutkimushanke 2008.

Projektin toiminnallisena tavoitteena oli pyrkiä aktivoimaan nuoria, ns. hiljaisten asukasryhmien edustajina osallistumaan asuinalueeseen liittyvään kehittämistyöhön. Projektin puitteissa tarjoutui myös mahdollisuus kokeilla ja arvioida erilaisten osallistamismenetelmien toimivuutta käytännön työssä. Työn kokonaistoteutukseen varattu aika oli 200 tuntia.

1.2 Kohderyhmä

Projektin toiminnallisena ryhmänä olivat Pormestarinluodon alueen nuoret asukkaat. Muita projektin vaikutuspiiriin kuuluvia ryhmiä olivat liikekeskuksen nykykäyttäjät, Pormestarinluodon ja sen lähialueiden käyttäjät yleensä, alueen asukasyhdistys, sekä kaupungin toimijat.

Osallistaminen ja tiedon tuottaminen toteutettiin yhteistyössä Kaarisillan koulun kanssa. Toiminnan kohderyhmäksi valikoituivat Kaarisillan koulun oppilasryhmistä kahdeksaluokkalaiset. Koulun kautta mukaan tuli siten noin neljäkymmentä 14-15-vuotiasta nuorta, joista suurin osa asui kohdealueella, tai sen lähialueilla.

Varhaisnuorten kokemuksia käsittävän tiedon osalta projektissa hyödynnettiin Kaarisillan koulun kuudesluokkalaisten tuottamaa ainekirjoitusmateriaalia, joka oli syntynyt Kaarisillan koulun ja Pormestarinluodon asukasyhdistyksen aloitteesta otsikolla Unelmieni Pormestarinluoto.

Muita asukasryhmiä pyrittiin saamaan projektiin mukaan järjestämällä avoin asukastapaaminen ja teemakeskustelu Pormestarinluodon asukasyhdistyksen internetsivustoilla. Muita ryhmiä pyrittiin tavoittamaan myös haastattelemalla liikekeskuksessa työskenteleviä henkilöitä ja satunnaisia alueella liikkuvia asukkaita.

1.3 Kohdealue

Porin 53.kaupunginosassa sijaitseva Pormestarinluodon asuinalue on pääosin 1960-70-lukujen aikana rakennettu noin 2600 asukkaan lähiö (Hurme 1991. 7,177) (Kemppi 2009. 75). Pormestarinluoto sijaitsee kaupunkirakenteen suhteen loistavalla paikalla. Sen lähituntumassa on arvostettu Puuvillatehtaan työpaikka- ja yliopistokeskus. Lisäksi Pormestarinluodon asukkaiden ulottuvilla ovat Porin kansallisen kaupunkipuiston virkistysmahdollisuudet alueen välittömässä läheisyydessä. Porin kaupungin ydinkeskustaan matkaa on alle pari kilometriä.

Lähipalvelut ovat lähiöasumisen suhteen merkittävässä roolissa (Saarikangas 2006. 197), toisaalta lyhyt matka kaupunkikeskustaan on omiaan verottamaan lähipalveluiksi sijoittuvien liiketoimien kannattavuutta. Ongelma kiteytyy Pormestarinluodon liikekeskuksen kohdalla, jonka tulevaisuus on tällä hetkellä avoin. Näin ollen projektin ydin rakennettiin liikekeskuksen alueen kehittämisen ympärille. Raportissa pyritäänkin saamaan esiin erityisesti nuorten näkemyksiä liikekeskuksen roolista Pormestarinluodossa. Myös liikekeskuksen lähialueet, kuten kouluympäristö oli luontevaa ottaa mukaan kohderyhmän painottuessa nuoriin asukkaisiin. Lisäksi alueen virkistyskäyttöihin kohdistuva tieto on asukkaiden viihtyvyyden tutkimisen kannalta oleellista ja otettiin tutkimukseen mukaan.

Selvitettävät teemat

Liikekeskuksen nykykäyttö ja käyttäjät: Selvitetään liikekeskuksen aluetta käyttävät ryhmät. Kerätään nuorten kokemuksia liikekeskuksesta. Selvitetään nuorten ajanviettoalueet (nuoret/kartta, asukasyhdistys). Kysytään nuorten kokemuksia alueen nykytilasta: valaistus, ulkotilojen kunto, sallitut alueet/kielletyt alueet ym. Mihin aikaan alueita käytetään?

Lähialueiden nykykäyttö: Selvitetään, viettääkö nuoriso aikaansa esimerkiksi lähivirkistysalueilla. Mitä he tekevät? Miten he kokevat alueen muutokset esim. festivaaliaikaan, minne toiminnat silloin siirtyvät?

Koulukeskus ja lähiympäristö: Miten nuoret haluaisivat kehittää koulukeskusta ja vahvistaa sen yhteyttä lähivirkistysalueeseen? Mitä puutteita he näkevät alueella?

Liikunta- ja kulttuuripalvelut: Mistä nuoret hakevat liikunta- ja kulttuuripalvelunsa tällä hetkellä? Millaisia palveluita alueen nuoret käyttävät tai haluaisivat käyttää? Kokevatko nuoret itsensä huomioiduiksi palveluiden käyttäjinä?

Tulevaisuuden visiot: Mitä liikekeskuksen toivotaan tarjoavan nuorille? Mitä nuoret haluaisivat tehdä? Millaista toimintaa he haluaisivat lisätä asuinalueellaan ja mihin toimiin he olisivat valmiita aktiivisesti osallistumaan?

Projektin lähtökohta oli tuottaa selvitys laadullista tutkimusotetta painottaen. Toteutuksessa pyrittiin hyödyntämään monia eri tutkimusmenetelmiä, sillä yksittäiset menetelmät eivät nuorten asukkaiden kohdalla välttämättä tuota tuloksia. Työmenetelmänä olivat kouluympäristössä ja kentällä toteutetut haastattelut, kyselylomakkeet, tarrakartat, mielikuvakartat, teemakävelyt sekä havainnointi ja alueen käytön dokumentoiminen valokuvaamalla.

Kouluympäristö tarjosi hyvät edellytykset selvitystyön toteuttamiselle. Koulun henkilökunta oli aktiivisesti mukana projektissa, ja koululuokkien kautta tavoitettiin kattava otos erilaisista taustoista tulevia nuorista alueella.

Haastattelut toteutettiin yhden koululuokan kanssa siten, että haastateltava oli kahden haastattelijan kanssa. Haastattelut tallennettiin ja litteroitiin. Otteita litteroinneista esitetään raportissa kertojan henkilöllisyys salaten. Koululaisten vanhemmilta pyydettiin kirjallinen suostumus otteiden käyttöön, kaikki oppilaista eivät kuitenkaan palauttaneet suostumusta, joten koulun puolesta annettiin käyttö lupa haastatteluaineiston osalta. Pääperiaatteena on kuitenkin pidetty, että tässä raportissa julkaistaan haastatteluotteita ainoastaan niiden oppilaiden osalta, joiden huoltajat ovat antaneet suostumuksensa aineiston käyttöön.

Haastatteluiden jälkeen oppilaat osallistuivat työpajoihin. Työpajatyöskentelyssä oppilaat ilmaisivat ympäristömielikuviaan valokuvaamalla alueen hyviä ja huonoja ominaisuuksia, tuottamalla vapaamuotoisia karttoja sekä esitellen tallennetuilla kenttäkävelyillä nuorten suosimia/merkittäväksi kokemia paikkoja.

Toinen Kaarisillan koulun 8-luokka osallistui projektiin täyttämällä kirjallisen kyselyn. (ks. liitteet) Kysely oli rakennettu siten, että pääkohdat noudattelivat haastattelun sisältöä, joskin sisältö oli suppeampi. Kysely jaettiin oppilaille oppitunnin yhteydessä ja se täytettiin ryhmätilassa.

Kyselyn suhteen voitiin havaita, että pinossa saattoi olla peräjälkeen muutamia identtisiä vastauksia sisältäneitä papereita, joten mahdollisesti oppilaat olivat neuvotelleet vastauksista vieruskaverin kanssa. Myös muutama huumorivastaus oli eksynyt joukkoon siitäkin huolimatta, että vastaajat mainitsivat kyselyä täyttäessään etunimensä. Siten haastattelutilanne voitaneen todeta luotettavammaksi keinoksi selvittää nuorten ajatuksia. Vuorovaikutus haastattelijan ja haastateltavan välillä mahdollistaa näin myös lisätietojenannon epäselvissä kysymyksissä.

2. Pormestarinluoto vapaa-ajan toimintojen pelikenttänä

2.1 Nuoret tilassa

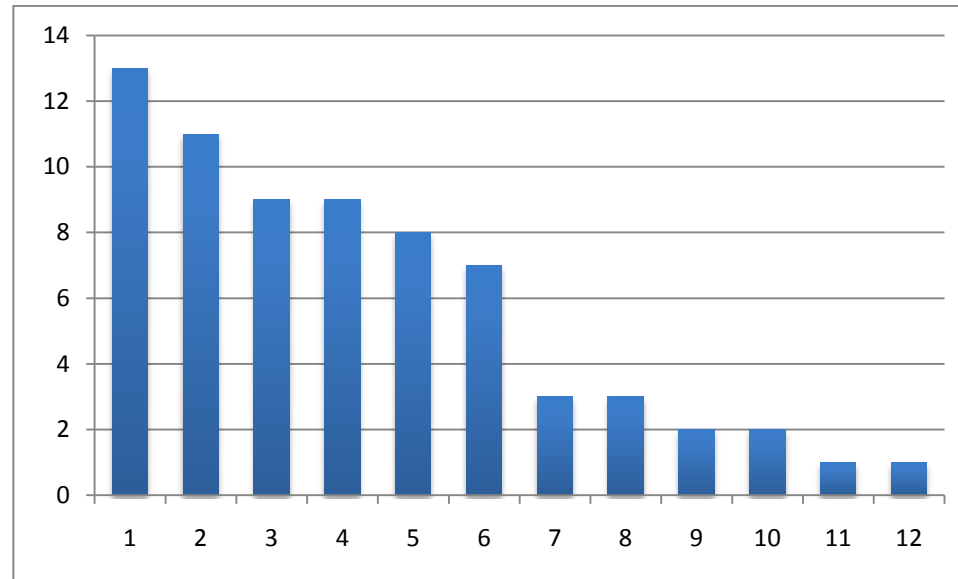
Rajatonta riemua?

Yhtenä projektin keskeisistä tavoitteista oli tutkia nuorten tilankäyttöä Pormestarinluodon asuinalueella. Nuorten tilankäyttöä kartoitettaessa monet projektiin osallistuneista nuorista tuntuivat nauttivan suhteellisen suuresta liikkumavapaudesta. Vapaa-ajanvietto tilassa ei rajoittunut omaan asuinalueeseen. Pormestarinluodon alueella vapaa-aikaansa kävi viettämässä myös alueen ulkopuolella asuvia Kaarisillan koululaisia. Vastaavasti Pormestarinluodon alueen nuoret asukkaat kävivät vapaa-ajanvietossa muualla.

”Nykyajan nuoret saavat olla missä vaan.” (poika, 15v.)

Liikkumavapaudesta huolimatta haastattelujen ja kyselyn perusteella nuoret viettävät vapaa-aikaansa kuitenkin mieluiten kotona. Kohdealuetta silmälläpitäen seuraavaksi suosituin ajanviettopaikka oli Kirjurinluoto, kolmannen sijan jakoivat kaverin koti ja kaupungin keskusta.

Pormestarinluodon nuorten tyypillisimmät vapaa-ajanviettopaikat

1. koti
2. Kirjurinluodon virkistysalue
3. kaverin koti
4. kaupunki
5. muu alue
6. liikekeskus
7. Huoltoasemat
8. Koulun alue
9. Messukatu
10. Pormestarinluodon alue yleensä
11. Rannat
12. Ei mainittu

Liikkeellä

Muualla kuin kotona tapahtuva ajanvietto edellyttää liikkumista kohteen ja kodin välillä. Nuorten tilassa olemista leimaakin liikkuminen paikasta toiseen.

”ne liikkuu misä ne haluaa. Ja tekee mitä ne haluaa.” (poika,15v.)

Myös kodin lähialueilla ulkotiloissa oleilu on usein liikkumista paikasta toiseen. Nuoret vaihtavat paikkaa sujuvasti. Pysyvää oleilupaikkaa ei välttämättä ole, tilassa olevat ihmiset tekevät paikasta mielenkiintoisen.

Missä vietät aikaasi mieluiten? *”Mä en osaa sanoo, ko määh liikun kuitenkin niin paljon. Me kavereitten kaa liikutaan tos Kirvatsil ja kaupungil. Sit me ollaan ihan tos rannas ko me kyhättiin sin pieni grilli.(...) Me ollaan suurinpiirtei tosa, nostetaan keulaa, temppuillaan. Meit on yleensä semmoset viis henkee.”* (poika,15v.)

Suurin rajoite liikkumisessa paikasta toiseen näyttää nuorten kohdalla olevan kulkuväline. Kodin sijainti ja nuoren käytössä oleva liikkumisväline määrittää nuoren saavutettavilla olevan alueen.

”Keskustas, kaupungil käyn melkein päivittäin. En mä kauheest pitemmäl ku pyöräl ei viitti men kauheen pitkäl. (...) Voidaan ihan vaan hengaillla ulkon, jutella. Tai sitte vaan kaupois käyd osteskelee kaikkee.” (tyttö 14v.)

Mopo vie maailmalle

Vaikka koti on usein nuorelle keskeinen ajanviettopaikka, nuorilla on käynnissä tietynlainen murrosvaihe myös ympäristösuhteessa; kodista lähdetään kauemmas. Kahdeksaluokkalaisista moni oli saanut vastikään mopon ja sitä myötä suhde kaupunkiin oli muutostilassa.

”Joskus, no ko nyt ko mopoki tuli, oon käynny tuol Toukari-Lyttylä suunnal ko siel on kaverit ja joka puolel. Se on semmost, ko on mopo, niin sitä menee vähän pitemmälle. (Kauanko olet omistanut mopon?) Nyt se on ollu viikon.” (poika, 15v.)

Uusi liikkumaväline avaa kaupungin mopoilevien nuorten ulottuville uudella tavalla. Mopot olivat selvästi keskeisessä roolissa omistajiensa elämässä; haastatteluissa ne olivat mieluisa puheenaihe ja toisinaan niitä pyrittiin tuomaan keskusteluun mukaan, ilman että ne mitenkään siihen liittyisivätkään. Nuoret myös esittelivät niitä koulun pihalla, halusivat kuvata niitä työpajassa ja kertoivat viettävänsä välituntinsa mopokatoksen alla.

Kauempaan asuvien kavereiden koteihin ja harrastuksiin kulkemisen lisäksi nuoret mopoilijat kertoivat viettävänsä aikaa mopoillaan ajellen ja välillä eri kohteissa pysähtyen. Liikekeskuksen edustalla olevan nuorisoryhmän mukana saattaa nähdä mopoilijoita seisoskelevan ajoneuvonsa kanssa. Mopoilijat kertoivat kiertävänsä myös huoltoasemilla.

”Joissaki huoltoasemil tai jossai mis voi ol väkee. Niit on Tiilimäe Neste on yks ja sit tosa Pick n Payn vieres on Neste ja tuo Cotton Grill mis on yleensä aika paljon väkee ja kaikkii tämmösii paikkoi. (mopolla) Juu. (Kavereita tapaatt)Juu.” (poika 15v.)

Huoltoasemat toimivat tiloina, joissa nuorilla on mahdollisuus kohdata toisia nuoria (vrt. Knuuti 2002. 63). Paikkojen suosio riippuu ihmismäärästä. Mahdollisuus kohdata ikätovereita tekee tilasta houkuttelevan.

Kuva: 8-luokkalaisten vapaamuotoinen kartta Pormestarinluodon liikekeskuksen alueesta

2.2 Liikekeskus kohtaupaikkana

Pormestarinluodon liikekeskuksen alueella näyttää ensisilmäyksellä hiljaiselta. Verkkainen liikenne virtaa kuitenkin koko ajan ja ovet käyvät eri puolilla liikekeskusta. Liikekeskuksen palvelut jakautuvat eri rakennuksiin. Varsinaista pääsisäänkäyntiä ei ole, joten kävijämäärän hahmottaminen on vaikeaa. Erillisiin rakennuksiin sijoitettuina liikekeskuksen palvelut eriytyvät toisistaan, ja kahdeksaluokkalaisen mielikuvakartan tapaan osan merkitystä voi olla vaikea hahmottaa (ks. edellinen sivu).

Kahdeksaluokkalaisten kohennusehdotuksissakin liikekeskuksen kokeminen pirstaleisena tuli esiin mm. seuraavaan tapaan: ”*Sitä mis on kaupat? Mää pistäsin ne tietyst kaikki yhteen. Ku siihen mennään, niin siin on se mis on Valintatalo, pieni väli, sit siin on hammaslääkäri, pieni väli, mää laittasin ne yhteen kaik. Joo pistäsin sillä lail ettei tarvii koko aika rampat.*” (poika 15)

Mielikuvakartassa linja-autopysäkkiä on korostettu, minkä voi tulkita merkitsevän liikenneyhteyden kokemista tärkeänä alueella. Toisaalta linja-autopysäkki tarjoaa nuorille myös suojaisan oleskelupaikan ja sen penkille voi istahtaa levähtämään. Liikekeskuksen edustalta vastaavat levähdyspaikat uupuvat.

Liikekeskuksen yhteydessä on myös käytännössä parkkipaikkana toimiva asfalttikenttä, plaza, joka hallitsee liikekeskuksen edestä avautuvaa näkymää (ks. mielikuvakartta edellinen sivu). Kentän kapasiteetti näyttää usein ylimitoitetulta suhteessa pysäköityjen autojen lukumäärä. Useimmat liikekeskuksen kävijöistä tulevat asioimaan liikekeskukseen läheltä ja liikkuvat autojen sijaan polkupyörillä tai jalan. Samaan aikaan pysäköintialueena toimiminen estää tilan muuta käyttöä.

Julle-koiran ja omistajan päivärutiineihin kuuluu Pormestarinluodon liikekeskuksen obi lenkkeily ja silloin tällöin pysähtyminen SRK:n pihan aidanteelle levähtämään. (K. Tella 2009)

Nykymuodossaan suurin osa liikekeskuksessa tapahtuvasta toiminnasta on avointa kaikille asukasryhmille, ainoastaan nuorisotila on profiloitunut nuorten alueeksi. Käytännössä nuorten osuus käyttäjäkunnasta on ainakin kirjatuvan ja asukastuvan osalta marginaalista ja asukastuvan osalta toiminta on suunnattu pääosin työikäisille. (Työntekijöiden haastattelut). Liikekeskuksessa asioi asukkaita eri ikäryhmistä, ja samalla liikekeskus näyttäyty monenikäisten asukkaiden kohtaamispaikkana. Päiväsaikaan monet ulkoiluttavat koiriaan, ja saattaapa joku pysähtyä levähtämään seurakuntatalon aidanteellekin. Kauppa-asioita hoitaessaan tai kirjatuvalle asioidessaan ihmiset pysähtyvät liikekeskuksen edustalle vaihtamaan kuulumisia. Myös nuoret tapaavat liikekeskuksen alueella toisiaan. Kaupan edustalla aikaansa viettävä nuorisoryhmä on päivittäinen näky liikekeskuksen alueella. Pääosin nuoret juttelevat ja lieveilmiönä esiintyy ohikulkijoille huutelemista, mm. sinnikkäitä yrityksiä etsiä potentiaalista tupakanhakijaa.

”Yleensä just jutellaan ja voidaan käydä siin kauppa ja samal popsitaan jotai herkkui ja samal mietitään mihin mennään ja jäädään sin.”
(tyttö 14v.)

Koska liikekeskuksen alue houkuttaa asukkaita paikalle tapaamaan toisiaan, paikalle voi ajautua myös ei-toivottua ainesta ja toisinaan häiriökäyttäytymistä esiintyy. Asiaan on reagoitu mm. järjestämällä asukas yhdistyksen toimesta valvoja partioimaan alueelle ja poistamalla keskiolutbaari-Kipparin terassi. Liikekeskuksen alueelle kohdistuvaa ilkivaltaa on torjuttu asettamalla kiinteät pyörätelineet, jotta välttyttäisiin ikkunoiden rikkomiselta niitä aseena käyttäen. Myös liikekeskuksen roskasäiliöt on vaihdettu maan alle sijoitettuihin jätesäiliöihin, minkä on katsottu vähentäneen tuhopolttoon liittyvää uhkaa. Ilkivallan torjumisen tehokeinona asukas yhdistyksen keltaliiviset valvojat partioivat alueella myös iltaisin. Järjestyksenvalvojat luovat turvallisuudentunnetta, mutta kääntöpuolena voi olla näennäinen turvallisuuden tunne tai vastaavasti asioihin puuttumiseen liittyvän vastuun siirtyminen keltaliiveille, joilla ei kuitenkaan ole todellista toimivaltaa (haastattelu). Alueen rauhoittamisen suhteen valvonta on kuitenkin toiminut ja alueella tapahtuneiden rikosten määrässä on partioinnin aloittamisen jälkeen tapahtunut selvää laskua. (tilastot: rikokset 5 alueella 1995 - 2008. Porin kaupunki).

Jännitteitä tilankäytössä

Kuten edellä tuli esiin, liikekeskuksen alue on kohtausta paikka, vuorovaikutuksen areena, jossa sosiaalisilla kontakteilla on keskeinen merkitys (ks. Kopomaa 1997. 31). Tilassa vaikuttavat ihmiset ovat keskeisessä asemassa lähiympäristön kokemisessa. Aikuisten suhtautuminen nuoriin näyttää määrittävän nuorten tilakokemusta ja aiheuttaa jopa mentaalilla tasolla määrittäviä rajoitteita liikkumiseen. Ikäryhmien väliset yhteenotot ja aikuisten kielteiset kommentit saavat nuoren välttelemään paikkoja tai tuntemaan olevansa väärässä paikassa.

”(...)yleensä ku toi me mennään tost sillalt tai jostai niin siin on iha hirveesti sellasii mummoi jotka valittaa jotai et, jos me mennää vaik pyöril siit nii ain tulee jotai kommenttii et vaik valot pääl tai. Ain tulee jotai, et hitsi. Tai ei ilman käsii saa ajaa.”(tyttö 14v.)

(Minne nuoret ovat tervetulleita)*”Ainoastaan Kirvatsiin koska muualla nuoriin suhtaudutaan kielteisesti.”*(kysely/ tyttö 15v.)

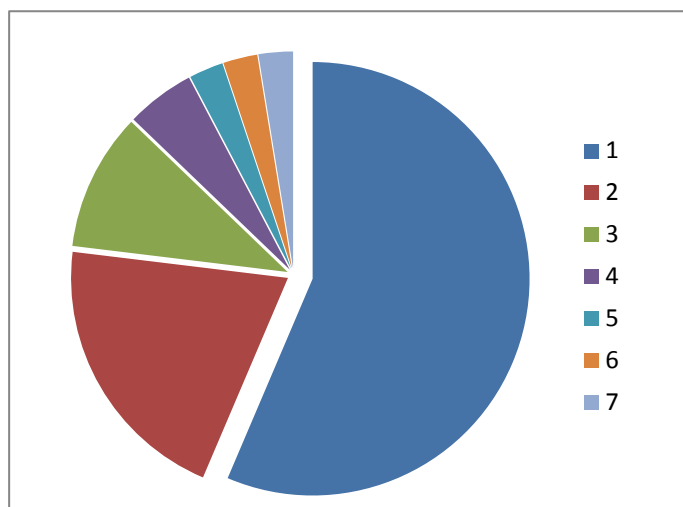
Kaupan edustalla aikaansa viettävä nuorisoryhmä kertoo kuin yhdestä suusta tulevansa säännöllisesti poishädetyiksi. Nuorten mukaan heidät *”ajetaan pois mistä vaan.”* Nuoret kertoivat tulevansa kaupan edustalle usein ainoastaan heidät säännöllisesti paikalta pois ajavan myyjän kiusaksi.

Nuoria liikekeskuksen edustalla (Tella 2009)

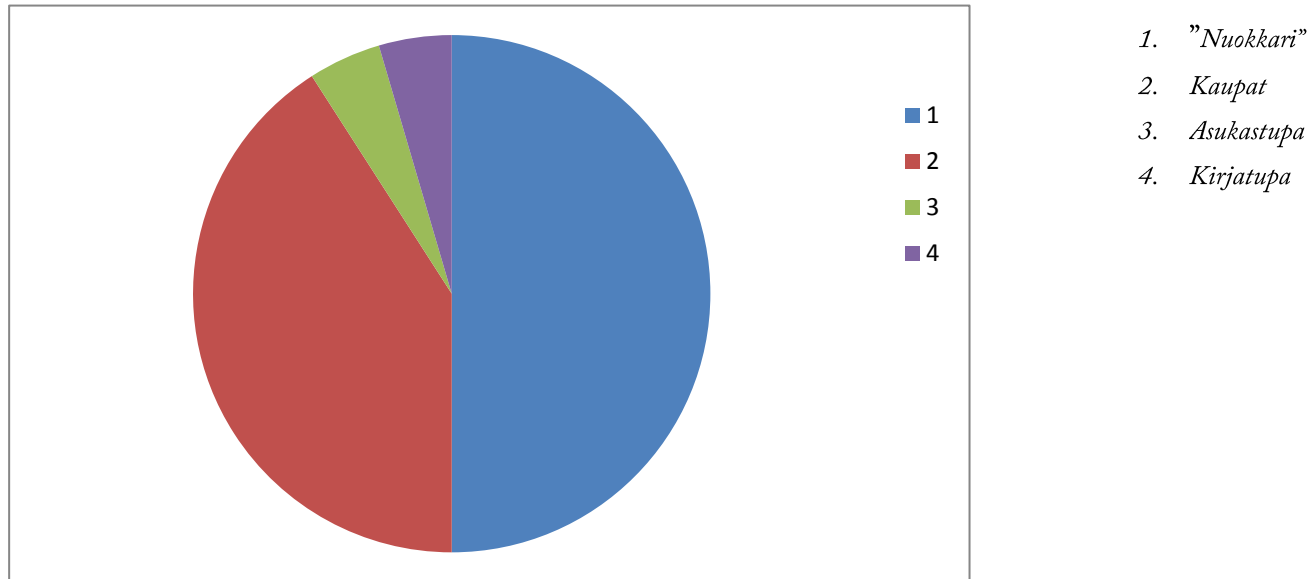
Toisaalta, kysyttäessä haastatelluilta nuorilta minne nuoret ovat tervetulleita, sai Pormestarinluodon liikekeskus osakseen eniten mainintoja. Myös ne nuoret, jotka eivät liikekeskuksen palveluita muuten käyttäneet, kertoivat useimmiten kokevansa nuoret tervetulleiksi liikekeskuksessa sijaitsevalle nuorisotalolle. Toki nuorisotalo käsitteenä on jo omiaan ohjaamaan siihen liitetyn mielikuvan muodostamista, vaikkei nuori vastaaja itse olisi koskaan sen käyttäjäkuntaan kuulunutkaan.

Pormestarinluodon 8-luokkalaiset mainitsivat kokevansa nuoret tervetulleiksi (visualisointi mainintojen määrään suhteutettuna):

1. Pormestarinluodon liikekeskus
2. Kirjurinluoto
3. Kaarisillan koulun alue
4. kaikkialle
5. muihin kaupunginosiin
6. Messukatu
7. ei mihinkään

Seuraavassa visualisoinnissa esitetään liikekeskuksen palveluista järjestyksessä ne, jotka saivat eniten mainintoja kysyttäessä minne 8-luokkalaiset kokivat nuorten olevan eniten tervetulleita riippumatta siitä käyttivätkö vastaajat itse kyseistä palvelua.

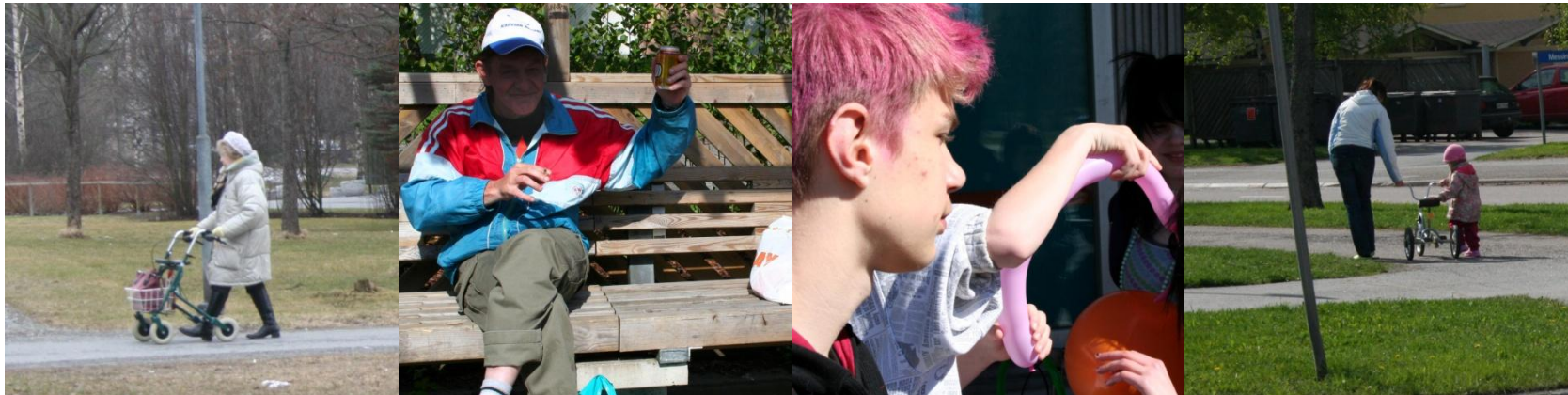

Kaupan edustalle kerääntyvistä nuorista poiketen, ainoastaan kaksi haastatelluista nuorista kertoi, että heidät oli ajettu jostain paikasta konkreettisesti pois. Tällöin kyseessä oli kerrostalojen asukkaiden käyttöön varattu piha-alue tai päiväkodin piha. Vaikka varsinainen pois häätäminen olikin marginaali-ilmiö, aikuisten valitukset tai pelko mahdollisen valituksen kohteeksi joutumisesta saivat nuorten tuntemaan olevansa muuten ei-toivottuja henkilöitä tilassa.

Eri ikäryhmien väliset jännitteet toimivat myös toisin päin, esimerkiksi vanhukset saattavat tuntea pelkoa kohdatessaan ryhmässä aikaansa viettäviä nuoria. *"Kaarisillan koulun läheisyydessä tupakoivat nuoret on koettu vanhusväestön keskuudessa uhkaksi."* uutisoitiin

paikallislehdessä tutkimusjakson aikana. (Pohjoisporilainen toukokuu 2009) Nuorten ryhmät koetaan uhkana, ei ainoastaan siksi, että kyseessä on joukko ihmisiä, vaan myös sen vuoksi että nuoret edustavat eri maailmaa suhteessa ikäihmisiin. Tuskin esimerkiksi toriparlamentteihin kerääntyvistä senioreista valitetaan samassa suhteessa kuin nuorista, saati häädetään heitä pois julkisista tiloista. Toisaalta nuorten vastaryhmänä esiintyvistä ikäihmisistä esimerkiksi iäkkäämmät naiset on esitetty tutkimuksissa usein ryhmänä, joka kokee herkimmin pelkoa liikkua kaupunkitilassa (ks. Koskela 1999. 314).

Nuoret kuuluvat asukasryhmään, joka on nostettu esiin ongelmaksi lähiökeskustelussa yleisellä tasolla jo vuosikymmenien ajan (Saarikangas 2006.199) ja siten ryhmään kohdistuva valittaminen tyypillistä. Käynnissä on kaupunkiympäristössä eläville ryhmille ominainen kamppailu avoimen tilan hallinnassa kunkin ryhmän puolustaessa elinpiiriään (Kopomaa 1997. 174). Lähiönuorten ohessa toisena epämiellyttävässä valossa esitettynä ryhmänä tuotiin esiin alkoholitit, joiden katsottiin olevan ei-toivottuja henkilöitä liikekeskuksen alueella. Tähän ryhmään kielteisesti suhtautuivat myös erityisesti nuoret.

Pormestarinluodon asukkaita. (K. Tella 2009)

Kuvan kartta osoittaa vihreällä nuorten suosimien ajanviettopaikkojen sijoittumisen suhteessa Pormestarinluotoon läbialueineen. Pohjakartta: © Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 335

Ajanviettoa kaupoilla

Liikekeskuksessa sijaitseva kauppa tuntui tarjoavan puolueetonta maaperää myös niille nuorille, jotka eivät välittäneet viettä aikaansa nuorisotalolla tai liikekeskuksen edustalla norkoillen. Asiointi kaupassa oli järkevä syy olla liikekeskuksen alueella.

”Siin kaupoil. Kaupas mää kayn mut en mää sin viitti jääd kujeileen.” (poika 14)

Kodeissaan viihtyvät ja esimerkiksi liikekeskuksen edustalle ryhmittyvät nuoret erottuivat toisistaan.

Nuorison ajanvietto liikekeskuksen edustalle ryhmittyen oli omiaan herättämään närää nuorissa, jotka pysyttelivät mieluummin omissa oloissaan. Tässä suhteessa ryhmässä viihtyvät nuoret saattoivat edustaa erilaista ajatusmaailmaa verrattuna yksinään viihtyviin nuoriin.

Miten kohentaisit liikekeskuksen aluetta? *”En tiä kyl. Siit täytys jotenki saad, ko niit on niit nuorii siinä, niit täytys saad jotenki keinoin et ne ei ois siinä. Olis varmaan vanhempienki ihmisten kivempi men sin ku ei olis jotain nuorii ja.”* (poika 14).

Juopot ja retardit sijaitsee siellä. (tyttö 15) (liikekeskuksen alueen maininnee perustelu kyselyn kohtaan 6. onko kartalla alueita joilla et mielellään liiku.)

Osa nuorista mainitsikin liikekeskuksen alueen epämiellyttävänä kokemanaan kohteena, jonka ympäristössä liikkumista pyrkivät välttelemään. Toinen puoli taas piti liikekeskusta omana ympäristönään ja ilmoitti viettävänsä siellä aikaa koulupäivien ulkopuolella. Asuinpaikalla ei näyttänyt olevan suurta merkitystä suhtautumisessa liikekeskuksen alueeseen. Muualla asuvat nuoret

saattoivat tulla liikekeskuksen alueelle kavereitansa tapaamaan. Toisaalta jotkut alueella asuvista nuorista kokivat liikekeskuksen alueen epämiellyttävänä ja välttelivät siellä käymistä.

Kun ostoksilla käynti näyttää perustelevan tilankäytön, monet toivoivat liikekeskukseen vastaavasti lisää kauppvoja. Varsin epärealistisestikin saatettiin toivoa esimerkiksi vaateliikkeitä ja kaupunkimaista tilaa. Käytännössä nuoret näyttävät tällä hetkellä tyydyttävän ostoskeskuksiin liittyvän oleilutarpeensa kaupungin keskustassa, ydinkeskustan sijaitessa lähellä Pormestarinluodon asuinaluetta. Mielenkiintoiseksi asian tekevät myös suunnitelmat Puuvillatehtaaseen rakennettavan ostoskeskuksen varalle (ks. Nagy 2009. 27) Toteutuessaan ostoskeskus houkuttaa Pormestarinluodon nuoria ajanviettoon entistä lähemmäs ja suuntaa liikettä Pormestarinluodosta Puuvillatehtaan suuntaan (Ks. Nagy 2009. 35).

Ydinkeskustan lisäksi monet nuoret kertovat käyvänsä vanhempien mukana kauempana sijaitsevista suuremmissa kauppakeskuksissa, kuten Porin Itä-keskuksen kauppakeskuksessa Mikkolassa. Asukasyhdistyksen puolesta kerrottiin, että vireillä on myös suunnitelmia Porin linjojen kanssa kyseisiin kauppakeskuksiin suuntaavien linjavuorojen aloittamiseksi Pormestarinluodosta (asukasyhdistyksen puheenjohtajan haastattelu), mikä kanavoisi ostostentekijöitä yhä enenevässä määrin etäämmällä sijaitseviin kauppakeskuksiin.

Muut palvelut

Haastatelluista nuorista suurin osa tiesi suurin piirtein mitä palveluita liikekeskus tällä hetkellä tarjoaa. Palvelut olivat tuttuja, mutta varsinaiseksi suurkuluttajaksi ei kukaan nuorista tunnustautunut.

Pyöräkorjaamon palveluita ilmoitti käyttävänsä pari henkilöä.

Kirjatuvan mainitsivat useimmat liikekeskuksen palveluita listatessaan, mutta kukaan ei ilmoittanut käyttävänsä sitä säännöllisesti. Kirjatuvan henkilökunnan mukaan nuoria käyttäjiä on vähän. Asiakaskunta on pysynyt samana vastikään kymmenen vuotta

täyttäneen kirjatuvan toiminnan ajan ja vanhempien asiakkaiden kohdalla rivit ovat vuosien saatossa osin harventuneet. Tänä vuonna kirjatuvalla oli vierailut keskimäärin 170 kävijää viikossa. Kirjatuvan toimijat ovat muuten tyytyväisinä tiloihin, mutta kirjamäärä kasvaa toki koko ajan ja vaatii vastaavasti enemmän, mikä aiheuttaa tilapaineita tulevaisuuden varalle. (henkilökunnan antama tieto/kävijätilastot)

Ainoastaan yksi haastateltavista nuorista kertoi käyvänsä jonkin verran *asukastuvalla*. Asukastuvan toiminta on profiloitunut aikuisten suuntaan. Asukastupa tarjoaa kahvilatoimintaa, kierrätystä, kursseja, ompelupalvelua, internetin käyttömahdollisuuksia ym. Linjauksena on pidetty, että nuorisotalo tarjoaa toimintoja nuorille. (työntekijän haastattelu) Lapsia ja nuoria tapaa asukastuvalla toisinaan käyttämässä toisinaan internetiä.

Asukastuvalla tapahtuva toiminta painottuu päiväsaikaan. Tilantarve on kasvava ja lisätilaa olisi tarvis saada ainakin kaksin verroin nykyistä enemmän. (Työntekijän haastattelu) Erityisesti kädentaidoille ja kahvituksille/kokoustamiselle toivottiin tulevaisuudessa saatavan niihin paremmin soveltuvia erillisiä tiloja. Tällä hetkellä kokoustiloja on varattu mahdollisuuksien mukaan seurakunnan tiloista. Kädentaitoihin liittyvä pajatoiminta voitaisiin järjestää yhteistiloissa jonkun muun tiloja käyttävän tahon kanssa. Esimerkiksi asukastuvan päivätoiminta ja nuorison iltatoiminta voisi olla tilojen käytön suhteen toimiva ratkaisu. Myös kierrätystoiminnan kehittämiseksi toivottiin ainakin varastotiloja. (työntekijän haastattelu)

Liikekeskuksen rakennuksista *seurakunnan* palveluita ilmoitti käyttävänsä muutama, rippikoulu oli haastatelluille kahdeksaluokkalaisille ajankohtainen. Seurakuntaan turvautuvat erityisesti aikuiset ja alueen asukkaille seurakunnan puolesta on pyritty tarjoamaan apua tarvittaessa. Seurakunnan puoleen on viime aikoina käännytty erityisesti kasvavien talousvaikeuksien, hallitsemattomien lääkekulujen ja lisääntyvien parisuhdeongelmien vuoksi. (SRK:n työntekijä, alueellinen yhteistyöryhmä) Monet nuorista muistivat asioineensa myös *Hammashoitolassa*.

Pormestarinluodon liikekeskuksen nuorisotila (kuva Kaarisillan koulun 8b, 2009)

Nuokkari jakaa mielipiteitä! Kyselyyn vastanneista kahdeksaluokkalaisesta kaksi ilmoitti käyvänsä nuorisotilalla. Kahtiajakoinen suhtautuminen nuorille järjestettyyn toimintaan oli selvästi nähtävillä: osa kävi nuokkarilla aktiivisesti, suurin osa kahdeksaluokkalaisista suhtautui toimintaan kielteisesti. Alueen hyviä ominaisuuksia ja epäkohtia kuvatessaan työpajoihin osallistuneet nuoret olivat sijoittaneet Pormestarinluodon liikekeskuksessa sijaitsevan nuorisotilan molempiin kategorioihin. Tämä kuvastaa ehkä parhaiten ikäluokan jakautumista erilaisiin kuppikuntiin.

Nuorisoa ei voida luokitella yhtenevät intressit jakavaksi joukoksi. Nuorisotilan palveluita käyttää vain tietty osuus ikäryhmästä myös Pormestarinluodossa. ”*EN, niis käy semmosii ihmisii joit mää vihaan yli kaiken. En mä osaa sanoo, semmosii suurin piirtein mun tyyppisii, vähän vanhempii ja äkäsempii, Joo, sit onki nyrkkitappelu pystys.*” (poika 15, kysyttäessä käyttäkö nuorisotilan palveluita)

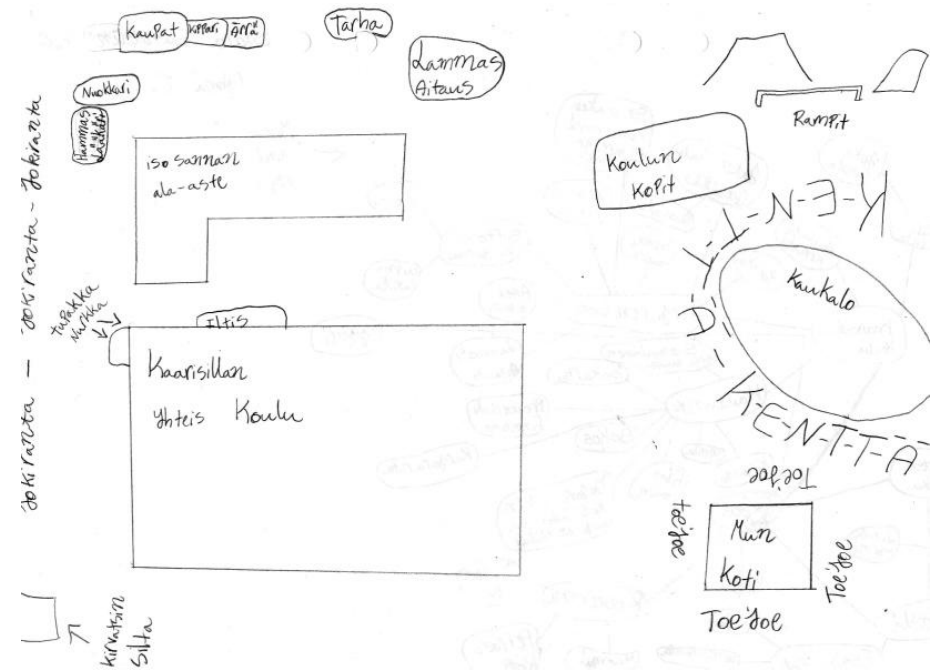
Monet kahdeksaluokkalaisista olivat aikaisemmin kuuluneet nuokkarin asiakaskuntaan, mutta lopettaneet käymisen jostain syystä. ”Nuokkarilla en nyt tällä hetkellä oo käynyt mutta jossain vaiheessa olen käynyt aika paljon. En määhä tiä, siel on väsynyttä. Siel on ain se samat naamat, ei niit jaks kattella.” (poika 15)

Tässä suhteessa olisi tärkeää järjestää vaihtoehtoisia vapaa-ajanviettopaikoja niille nuorille, jotka eivät koe nuorisotilan ilmapiiriä omakseen. Liikekeskuksen tiloissa esimerkiksi asukastuvan puolella taas järjestetään paljon yhteisöllisyyttä vahvistavaa toimintaa, josta nuoret ikäryhmänä jäävät valitettavasti usein ulkopuoliseksi.

2.3 Koulukeskus

Koulun alueella asiaton oleskelu on kielletty, kiellosta muistuttaa kyltti. Poliisin mukaan järjestyshäiriöitä oli aikaisemmin alueella runsaasti. (alueellinen yhteistyöryhmä 16.4.2009) Oleskelukielto oli sisäistetty, ja koulun alue sai osakseen eniten mainintoja kysyttäessä nuorilta onko paikkoja, jossa nuoret eivät saa olla. Muutamat nuorista mainitsivat silti koulun alueen myös mieluisana vapaa-ajan viettopaikkanaan. Koulun kentällä saatettiin esimerkiksi pelata pesäpalloa.

Oheisessa 8-luokkalaisten vapaamuotoisessa kartassa korostuu erityisesti koulun alue.

Välitunnit ja koulumatkat

Haastatteluun osallistuneista nuorista suurin osa kertoi viettävänsä välituntinsa koulun sisäpihalla. Oleilua kuvattiin rutiininomaisena toimintana.

”Tosa koulun pihas. Höpötetään jotai turhaa.” (poika 14v.)

”Me ollaan tos mopoil tai sit ihan tos puukollien edes.” (poika 15v.)

”Se on se rutiini, me seisotaan tos pihal ei siin muuten voi. Yritetään ol auringos ku siin katoksen al on ain kauheen kylmä. Ku penkit on ain varattui. Ei sin pääse. Se ois just kivaa et olis vaik penkkei tohon ja sitte siin vois ol joku semmonen pöytä tai joku. Tuoll Toejoen kouluski on semmonen neliönmuotonen joku mis istutaan. Ku niilläki on niin meillekki.” (tyttö 14)

Koulun kulmaukseen on syntynyt myös tupakkapaikka, jossa osa oppilaista viettää aikaansa. (Ks. kuva seuraavalla sivulla)

Tupakkapaikalla aikaansa viettävistä kaikki eivät välttämättä tupakoi, kyse on sosiaalisesta ajanvietosta. Tupakkapaikkoja syntyy myös koulun ulkopuolelle sitä mukaa, minne tupakkapaikan nuorten ryhmä toimintansa kulloinkin vakiinnuttaa.

(K. Tella 2009)

Yhteistä tupakkapaikan valikoimiselle näyttää olevan symbolinen katseelta piiloutuminen, tupakkapaikka voi sijaita kulman takana, pensaan takana tai sillan alla. (haastattelu tyttö 14v.) Toiminnan tiedetään olevan kiellettyä, vaikka kukaan aikuisista ei siihen puuttuisikaan. Kulman taakse piiloutuminen on varmasti omiaan lisäämään kielletyn toiminnan sisältämää jännitystä.

*Näkymä sillan alta, joka mainittiin ”entisten ysejen”
omana paikkana. Pilareita molemmin puolin
koristavat graffitit merkitsevät alueen nuorten tilaksi
(Kuva: K. Tella 2009)*

Nurmialueelle syntynyt polku yhdistää pyörätien, kuntopolun ja sillanalusen. Samalla muodostuu reitti "entisten ysejen" omaan paikkaan. (K. Tella 2009)

Välituntisin lähdetään toisinaan koulun pihaa pidemmälle ja saatetaan asioida esimerkiksi liikekeskuksen kaupassa. Myös koulumatkalla jotkut asioivat liikekeskuksessa ja jäävät oleilemaan kaupan edustalle. Lähellä asuva taas voi välituntisin pistäytyä kotosallakin.”*Ruokavälkäl lähen kotiin.*”(poika 15v.)

Hiekkatiet kytkevät kodin, koulun ja liikekeskuksen alueen toisiinsa, ja liikkuminen kaupan suuntaan on luontevaa. Puisto-osuuksia halkovilla hiekkateilla pysähdellään koulumatkalla vaihtamaan kuulumisia, jatketaan matkaa ja pysähdytään taas. (kenttäpäiväkirja).

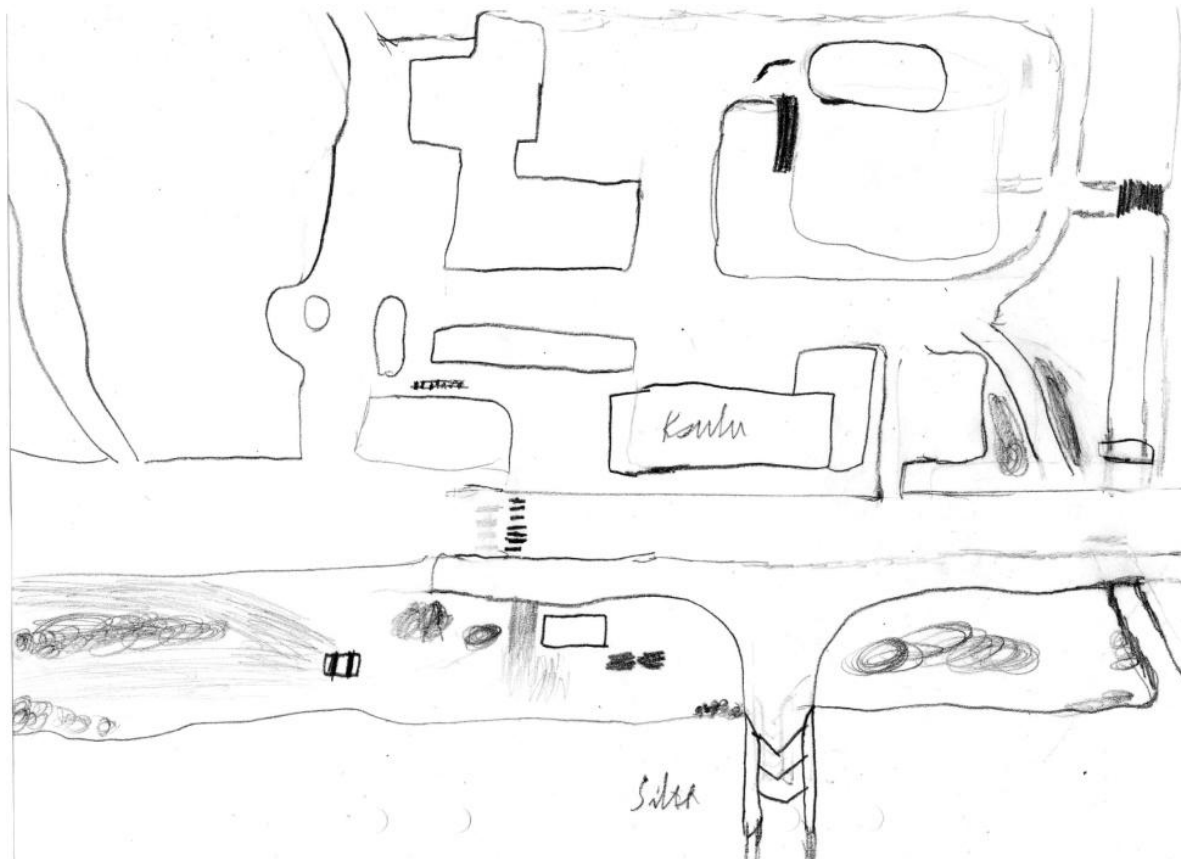
Polkupyörä oli suosituin kulkuväline. Jalan puiston läpi kouluun tuli taas muutama koulun liepeillä asustava nuori. Koulua ympäröivät nurmikentät edustivat koulunuorisolle miellyttäviä, voimakkaasti estetisoituja läpikulkuympäristöjä kykenemättä juurikaan houkuttelemaan nuoria alueiden käyttöön muuten. Nuoriso valikoikin oleilupaikakseen puiston sijaan urheilukenttien läheiset katokset tai lasten leikkialueet.

Hiekkateitä (K. Tella 2009)

Polut koulun läheisillä nurmikentillä piirtävät koululaisten suosimat kulkureitit maastoon. (Kuva: K. Tella 2009)

Oheisessa 8-luokkalaisten vapaamuotoisessa kartassa ranta-alueiden merkitys nousee keskeiseksi kuvausten kohteeksi, kun taas muut kohteet kuvataan viitteellisesti.

2.4 Virkistysalueet

Rannat ja Kirjurinluoto

Lähivirkistysalueiden erinomainen saavutettavuus on epäilemättä yksi Pormestarinluodon alueen vahvuuksista. Myös Kaarisillan koulun suhteen ranta-alueet, silta ja Kirjurinluoto sijaitsevat oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä.

Haastatteluun osallistujat mainitsivat Kirjurinluodon kauniina paikkana, ja työpajoissa oppilaat valitsivat tyypillisimmin Kirjurinluodon kuvauskohteekseen alueen hyviä ominaisuuksia kuvatessaan.

Oppilaat kertoivat viettävänsä Kirjurinluodossa vapaa-aikaansa, sen sijaan kouluopetuksen yhteydessä alueella oli käyty verrattain harvoin, toisinaan liikuntatunneilla. Vapaa-ajallaan nuoret saattoivat esimerkiksi lenkkeillä Kirjurinluodossa, hölkäten, pyöräillen. Toiset retkeilivät alueella yhdessä perheensä kanssa päiväsaikaan, osa oli liikkeellä illalla nuorisoporukalla.

Pormestarin silta on merkittävä yhteys Kirjurinluotoon. Sillan merkitystä korostettiin kuvaamalla alueen hyvinä ominaisuuksina näkymää sillalta ja myös nuorten oma paikka oli syntynyt sillan alle, kuten edellä tuli esiin. Sillan alue on tärkeä monille asukasryhmille. Sillan kupeessa on esimerkiksi mattojenpesupaikka. Festivaalien aikaan silta muodosti eräänlaisen rajan maksavien festivaalikävijöiden edetessä sitä myöten kirjurinluotoon samalla kun alueen asukkaat, lapsiperheet ja vanhukset tulivat sillan puoliväliin tarkkailemaan tilannetta. Festivaalin aikaan lapsiperheitä myös näkyi piknikillä sillan läheisillä nurmialueilla. (havaintopäiväkirja 2008, RMJ).

Tilan haltuunotto

”Joo siel tulee vietetty. Iltasin, viikonloppusin. Ku siel on just niit pöytii ja kivoi liukumäkii ja. Siin voi ol ihan mitä vaan. Istuskellaan ja siin vo ol mitä vaan. Varmaan leikitään ain välil siin niil laitteil.” (tyttö 14) Nuoret elävät ikävaihetta välitilassa, jossa leikkimisestä ei ole irtauduttu kokonaan. Samalla nuoret kokevat leikkivälineet ja leikkiympäristöt vielä omikseen, vaikkei varsinaista leikkimistä enää tapahtuisikaan. Pormestarinluodon nuoret viettävät aikaansa leikkipuistoissa oleillen.

Kuvatessaan alueen miellyttäviä puolia nuoret olivat valinneet kuvauskohteekseen myös leikkivälineitä. (Kuva: Kaarisillan koulun 8b, 2009)

Yleensä ristiriitoja leikkipuistojen perheikäisen ja nuorisoväen välillä ei synny siinä suhteessa, että tilan haltuunoton ajalliset käytännöt poikkeavat toisistaan (vrt. Kopomaa 1997, 132.). Nuorisoväki ottaa tilan haltuun pääosin iltoina, jolloin perheen pienimmät ovat yleensä kodeissaan rauhoittumassa.

Vastakkainasettelua on kuitenkin omiaan herättämään esimerkiksi leikkivälineisiin ilmaantuneet töherrykset, joihin leikkipuistoissa törmää tasaiseen tahtiin paikasta riippumatta. Töhertely leimataan yleensä nuorisoväen tekosiksi, ovathan he pakalla ilman aikuisten valvontaa. Kuudesluokkalaisten Unelmien Pormestarinluoto-kirjoituksissa töherrykset oli siivottu pois. (ainekirjoitus, Unelmien Pormestarinluoto) Töhertely häiritsee siis jollain tasolla pienempiä lapsiakin, tekemällä ympäristöstä epäsiistin.

Leikkivälineiden kätköistä löytyy töherryksien täyttämä sopukka, mikä kielii omaehtoisesta ajanvietosta leikkivälineellä. (Kuva: K. Tella 2009)

Töihertelyä selvästi vakavampia lieve-ilmioita syntyy, kun nuorison ajanvietto leikkipuistoissa lipsuu laittomuuksien puolelle sisältäen esimerkiksi päihteiden käyttöä. Tällöin myös leikkipuiston ympäristölle aiheutuu seuraamuksia, kuten hiekkapohjaan ilmaantuneita lasinsirpaleita, joihin aamupäivän pieni leikkijä voi satuttaa itsensä. Kärjistettynä esimerkkinä mainittakoon myös vapun 2009 tapahtumat Kirjurinluodossa, jolloin yöllisen ilkvallan kohteena poltettiin Pelle Hermannin leikkipuistossa leikkiveturi.

Spontaani aktiivisuus suhteessa ympäristön kehittämiseen

Tilojen varjokäytön lisäksi nuoriso saattaa harjoittaa tilallista haltuunottoa virkistysalueiden omaehtoisella kehittämisellä.

”Me ollaan siel rannas, me väsättii vähä grilli, siihen ilmaantu pari vikaa, niin meidän pitää purkaa sitä ja laajennetaan hieman. Eilen tuli testattuu sitä niin se oli ihan hyvä.

(...) Ite tehtii, kaiivettiin. Siin näky tiiltä niin laitettii esiin ja itte pistettii pystyyn. Se on mei tekemä. Minun ja kavereitte.(...)

Rakennettu grilli)Se on tos joen toisel puolel ollu, Kirvatsin puolel. Sitä ei oo ollu siel täl hetkel. Mei piti eilen men sin grillaan mut sitä ei näkyny misään. Me mentiin sit kattoon tota mei omatekost grillii, no pieni ja söpö ja silleen niin kyllä sää voisit mejä makkarat lämmittää.” (poika 15)

Kertomus kuvastaa nuorten harjoittamaa harmitonta puuhastelua oman viihtyvyyden kohentamiseksi osoittaen myös, että nuoret kaipaavat ympäristöjä, joissa voivat soveltaa luovuuttaan.

Tapauksessa liikutaan kuitenkin harmaalla alueella. Onko kansalaisella oikeus rakentaa grillejä yleisille virkistysalueille? Tulkinnessa vaadittaisiin joustoa ja nuorten oma-aloitteista toimintaa tulisi tukea. Grillin rakentajat olivat selvästi ylpeitä tuotoksestaan. Ilmiön voi valjastaa voimavaraksi ottamalla nuoret konkreettisesti mukaan suunnitteluun ja käytännön toteuttamiseen. Siten ympäristö koetaan myös vahvemmin omaksi. (ks. Forss 2007. 187.)

2.5 Festivaalit ja muuttuva kotiympäristö

Arkipäivän tarkkailijalle Pormestarinluodon alueesta välittyy rauhallinen kuva. Alue vaikuttaa leppoisalta, muutamat asukkaat liikkuvat verkkaista tahtiaan liikekeskuksen alueella. Kirjatuvassa puidaan yhä uudelleen Kyllikki Saaren murhaan liittyviä juonenkäänteitä ja koululaiset viettävät välituntejaan koulun sisäpihalla, poissa ohikulkijoiden silmistä.

Kirjurinluodon rooli festivaalitulana kuitenkin muuttaa lähialueen tunnelman täysin festivaalitoiminnan aktivoituessa. Paikalle saapuu juhlijoina muilta paikkakunnilta, koulun pihalle leiriydytään ja musiikki raikaa asukkaiden koteihin asti.

Festivaalien myötä muuttuva tila koettiin nuorten keskuudessa poikkeuksetta erittäin myönteisesti. Monet haastatelluista asuivat lähellä festivaalialuetta. Festivaalitoimintaa ei nähty häiriötekijänä, päinvastoin, muutoksiin suhtauduttiin erittäin myönteisesti. Nuoret arvostavat festivaalin mukanaan tuomaa vaihtelua ja festivaalin myötä paikalle saapuvia uusia ihmisiä. Esim. ”*paremman näkösi ihmisiä kuin tavallisesti.*” Kuten edellä, ihmisvaikutukset ovat nuorten tilasuhteessa merkittäviä.

Monet olivat käyneet jazzeilla vanhempiensa kanssa ja odottivat tulevia tapahtumia, kuten Sonisphere- festivaalia. Vaikka festivaaleille osallistumista saattaa nuorten kohdalla rajoittaa ikäraja, samoin kuin festivaalilippujen hintataso voi olla nuorten ulottumattomissa, etsivät he myös vaihtoehtoisia keinoja festivaalille osallistumiseen. Yksi lähialueella asuvista nuorista kertoi mm. livahtaneensa aidassa olevasta reiästä alueelle ilmaiseksi.(haastattelu) Kesäisin tuttu näky on myös festivaalialueen aidan ulkopuolella istuskelevat nuoret, jotka ovat tulleet paikalle kuuntelemaan musiikkia.

Toisinaan vaihtoehtoisia tapoja festivaalielämyksen saavuttamiseen ei tarvitse hakea kaukaa. ”*Se joku RMJ, Jazzit tai joku Metallica keikka mikä tulee niin ei mun tarte men mihinkään pitkäl ku se kuullaan kotiinki. Tarttee vaan men matontuuletusparvekeel ja kiikari kouraan jos haluu nähd. Seittenkerroksinen talo, me asutaan kolmoses mut mä pääsen ihan sin ylös asti.* ” (poika 15)

3. Alueen imago

3.1 Mielikuvia Pormestarinluodosta

Lähiöitä on toisinaan pidetty perinteettöminä asuinympäristöinä, vastakohtana historiallisesti kerrostuneelle ympäristölle. Vuosikymmenten kuluessa lähiöiden merkitykseen ihmisten koteina on kuitenkin kiinnitetty yhä enemmän huomiota (Saarikangas 2006. 196; ks. Astikainen et. al. 1997) ja lähiöasukkaat ovat luoneet merkityksiä ympäristölle (ks. Saarikangas 2006. 195).

Jo Pormestarinluodosta porilaisten keskuudessa käytetty ”lempinimi” Porkka kertoo, että alue koetaan merkityssisällöltään rikkaana. (vrt. Ainiala & Vuolteenaho 2009) Muita lähiökaupunginosia ei ole Porissa nimetty vastaavin yleisesti käytössä olevin lempinimin, ja muut paikallisten uudelleen nimeämät kaupunginosat ovat selvästi vanhempaa perua.

Mielikuvia luonnehtiessaan nuoret valitsivat useimmiten vihreän värin kuvaamaan Pormestarinluodon asuinalueesta syntyvää vaikutelmaa. Mielenkiintoista oli, että sekä haastatteluissa, että kyselyissä nuoret toivat voimakkaasti esille alkoholistit ympäristömielikuvaan negatiivisesti vaikuttavana tekijänä. ”Juopot” koettiin ongelmaksi, joka otettiin esille miellyttävän alueen vastakohtana. ”*Hieno luonto, mut onhan tääl niit juoppoi aika paljon.*” (poika 15 v.)

Alkoholistit esitettiin ongelmana nimenomaan ympäristöä luonnehdittaessa ja ryhmä vaikutti nuorten kohdalla ympäristön kokemiseen. Juoppojen näkyminen katukuvassa koettiin ongelmaksi myös aikuisen asukkaiden kohdalla. Liikekeskuksen edustalta oli päädytty poistamaan penkkejä niille pesiytyneiden alkoholistien pois häätämiseksi, ja liikekeskuksessa toimivan Kippari-baarin kesäterassi oli aikanaan lukuisten valitusten vuoksi jouduttu poistamaan.

Median merkitys mielikuvien syntymisessä.

Aluelehtien tai asukasyhdistyksen internetsivustojen tapaisten asukkaiden yhteisöllisyyttä vahvistavien tekijöiden vastapuolena voidaan nähdä median välityksellä yleiseen keskusteluun siirtyvät kielteiset vaikutelmat alueesta. Esimerkiksi Wikipediassa aluetta luonnehditaan seuraavaan tapaan: ” *Pormestarinluodon lempinimi on "Porkka" ja sillä on maine Porissa erityisesti työttömien ja syrjäytyneiden kaupunginosana.*” (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Pormestarinluoto> 9.6.2009)

Pormestarinluodon maine koettiin monien asukkaiden kertoman mukaan ulkopuolisten keskuudessa todellista huonompana. Kuudesluokkalaisten tytön kirjoituksessa ongelma tiedostetaan: ” *On totta että Porkkaan on pesiytynyt paljon työttömiä ja kontrollinsa menettäneitä ihmisiä, mutta se ei ole koko totuus. Mielestäni ihmiset saisivat hävetä pelkästä huhupuheesta muodostamiaan mielipiteitään Pormestarinluodosta.*”

Esimerkiksi poliisin edustajan mukaan Porin kaupungin keskusta työllistää poliisia ylivoimaisesti eniten, sen sijaan Pormestarinluoto ei erotu muista kaupunginosista suhteessa ongelmatapausten määrään. (Aluetyöryhmä 16.4.2009)

Joidenkin asukkaiden osalta erityisesti aluetta leimaava uutisointi koettiin ongelmaksi. Uutisointiin oli kiinnitetty huomiota jopa siinä määrin, että esimerkiksi asukasyhdistyksen puheenjohtaja oli kertomansa mukaan jo vuosien ajan toteuttanut systemaattista lähestymistapaa soittaa alueenmaineen puhdistamiseksi sanomalehden toimitukseen, mikäli esimerkiksi rikosuutisoinnissa puhutaan Pormestarinluodosta alueena, eikä kadunnimistä, kuten keskustassa (haastattelu). Julkisen sanankäytön merkitys siis tiedostettiin ja tunnustettiin paikallisten toimijoiden keskuudessa.

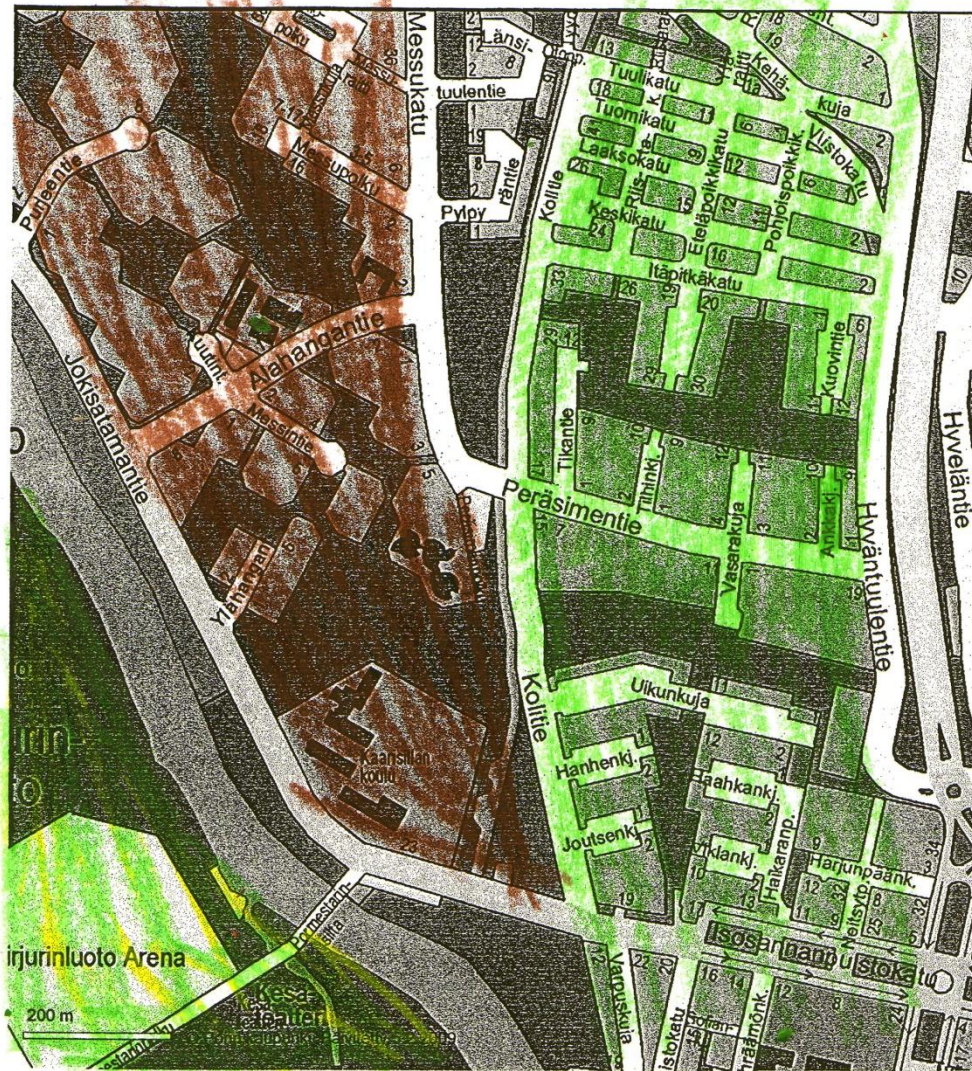
3.2 Luonne-eroja alueella

Useimmat nuorista pitivät kotiympäristöään jokseenkin hyvänä alueena. Erityisesti pientaloalueilta kotoisin olevat mainitsivat kotiympäristön usein hyväksi alueeksi. Pormestarinluodon aluetta kokonaisuutena tarkasteltuna useimmat haastatelluista nuorista eivät kuitenkaan halunneet nimetä hyvää erityistä hyvää aluetta tai eivät kokeneet sellaista alueelta erottuvan.

Kyselylomakkeiden ja työpajatyöskentelyn myötä tuli esiin kuitenkin muutamia näkemyksiä, joissa Kolijuopa mainittiin hyvän ja huonon alueen rajana. (video ja kyselylomakkeen kartta ks. seuraava sivu.)

Myös alueen hyviä ja huonoja ominaisuuksia luonnehdittaessa tuli esiin eroja muutamien yksittäisten kohteiden kokemisessa Pormestarinluodon alueen sisällä. Esimerkiksi kerrostaloja lähellä liikekeskusta Messintiellä luonnehdittiin paremmiksi, kuin Purjeentien taloja. Kriteerinä mainittiin mm. että talot eivät olleet niin lähellä toisiaan.

Aikuiset asukkaat muistelivat, että aikaisemmin Pormestarinluodon messualue oli erottunut muita parempana alueena. Esimerkiksi yksi informanteista kertoi suhtautumisen asukkaaseen muuttuneen heti, kun tämän kuuli tämän asuvan messualueella. (muistiinpanot, asukkaan haastattelu) Vanhempien asukkaiden kohdalla viitteitä Messualueen arvostamisesta näkyy edelleen, ja moni projektin puitteissa jututetuista ihmisistä mainitsi erikseen asuvansa Messualueella kysyttäessä asuvatko he Pormestarinluodossa.

Kuvassa kahdeksaslukkalaisen näkemys Pormestarinluodon ja lähialueiden luonteesta. Ruma on merkitty karttaan ruskealla värillä ja vihreä alue edustaa hyvää aluetta, jossa nuori viettää aikaansa Pohjakartta: © Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 335

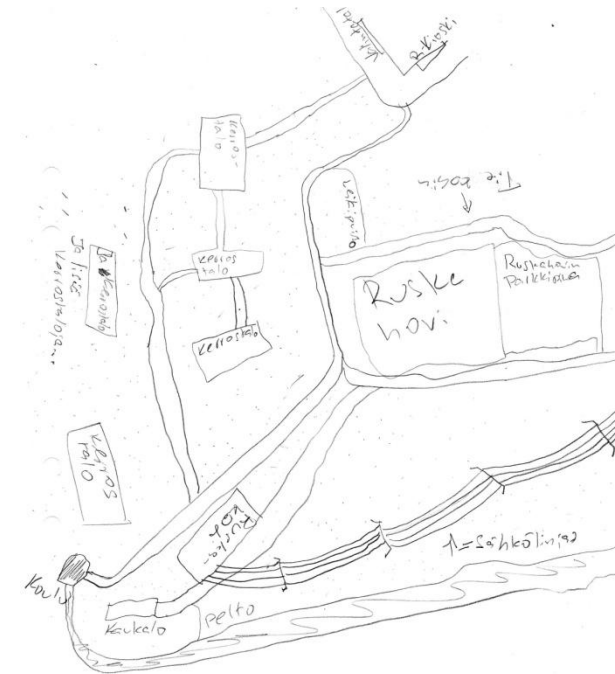

Kartta kuvaa nuorten näkemyksiä kauniista paikoista Pormestarinluodossa. Pohjakartta: © Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 335

3.3 Hyvät ja huonot ominaisuudet

Pääsääntöisesti nuorten asukkaiden mielikuvat Pormestarinluodon alueesta olivat positiivisesti latautuneita.

Kyselyistä poimittuja miellyttäviä tai kauniita paikkoja olivat: Kaarisilta(Pormestarinilta), Kirjurinluoto, Frisbee-golf-rata, Ruskakoti/hovi, joki, oma koti, puut, puusilta. Kirjurinluoto ja myös Ruskahovin ympäristö mainittiin nuorten haastatteluissa erityisen kauniina. Ruskakodin aseman selittänee sen sijainti lähellä koulua ja sijoittuminen monen koulumatkan varteen.

(K. Tella 2009) Kahdeksaslukkalaisen vapaamuotoisessa kartassa (yllä) Ruskahovin ympäristö on esitetty keskeisenä tekijänä aluetta kuvattaessa.

Alueen positiivisia ominaisuuksia valokuvatessaan kuviin oli valikoitu mm. näkymiä leikkipuistoista tai leikkivälineistä, kevyen liikenteen väylää kuvaavasta merkistä, jokinäkymistä yksityiskohtineen, kuvia suihkulähteistä ja ylipäättänsäkin näkymiä Kirjurinluodon suunnasta.

Kirjurinluoto onkin selvästi alueen voimavara ja läsnä asukkaiden arjessa. Nuorten ohella myös aikuiset asukkaat kiittelivät alueen lenkkeilymaastoja ja toivoivat niiden kehittämistä edelleen. (Haastattelu, asukastapaaminen). Suurin osa koululaisista myös luonnehti Pormestarinluotoa värillä vihreä, mikä kuvaa alueesta kevät -ja kesäaikaan syntyvää vehreää yleisvaikutelmaa.

Epämiellyttävät asiat ja alueet

Kysyttäessä nuorilta oliko Pormestarinluodossa alueita, joita he pyrkivät välttelemään, monet nuorista ilmoittivat, että he liikkuvat koko alueella.

Muutamia epämiellyttäviä kohteita nousi kuitenkin esiin.

”Ehkä tuo kauppojen vierusta. Siel on niit kerrostaloi, niin se Porkka siel, mis on paljo kerrostaloi ”(Poika 15v)

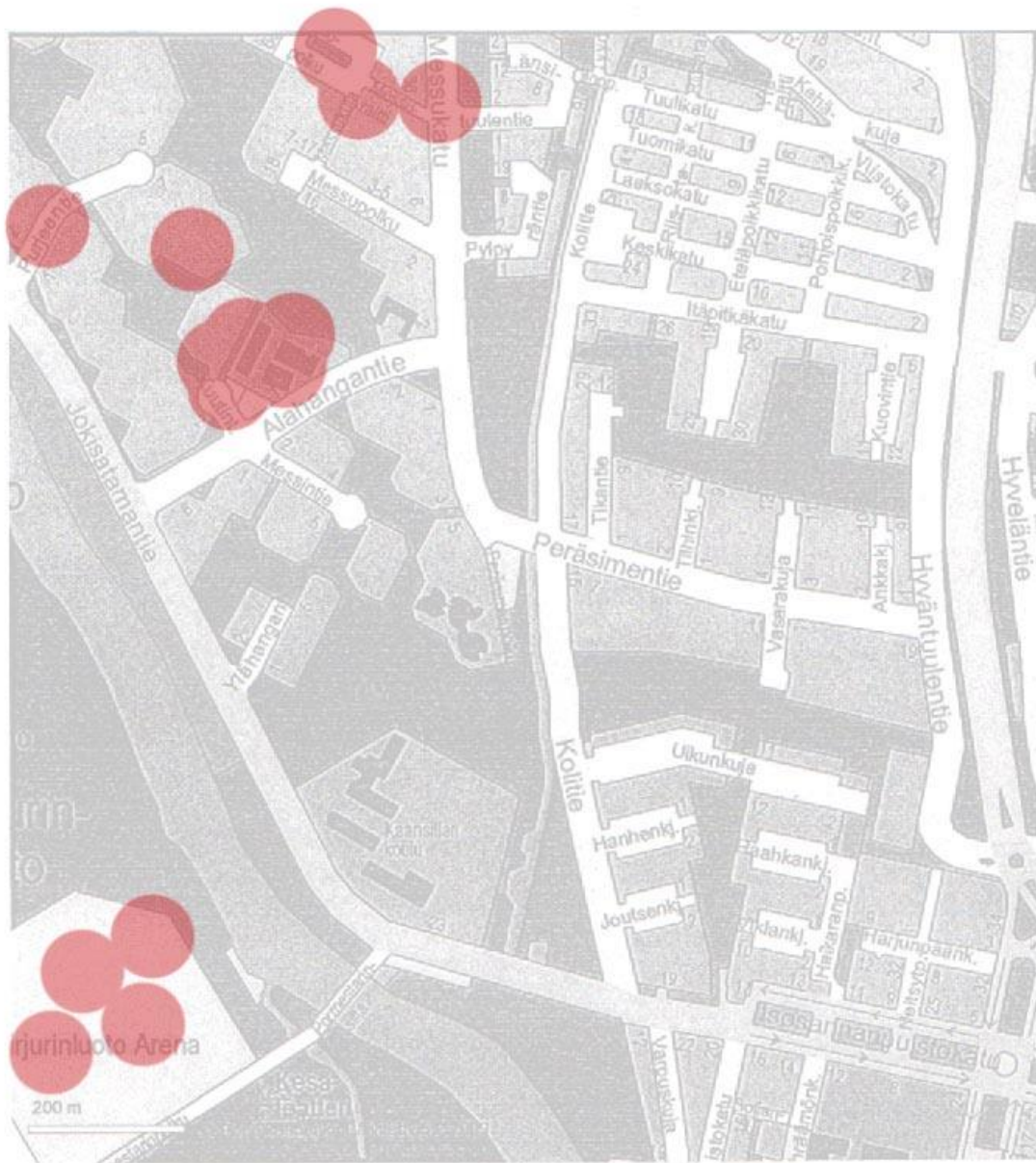
”Just tää kauppojen alue. Siel on aina kaikkii niit nuorii ja vähän vanhempii ihmettelee ain siin. Ei siin ny vaan kiva oo ny sit liikkuu.

(Kyttääkö ne?) Kyl ne siin ain, no tekee välil jottai pahuuksii, polttaa tupakkaa ja.”(Poika 14)

Esimerkit kuvaavat jälleen, miten tilassa olevat ihmiset vaikuttavat nuorten kokemukseen tilasta.

Kartta mukailee nuorten näkemyksiä rumista paikoista Pormestarinluodon alueella. Ruskea väri kuvastaa rumuutta. Pohjakartta: © Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 335

Karttaan on punaisella merkitty alueet, jonne nuoret välttelevät menemästä. Pohjakartta: © Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 335

*Alueen epäkohtia
koulunuorison silmin.
(Kuva Kaarisillan
koulun 8b, 2009)*

Alueen epäkohtia koulunuorison silmin. (Kuva Kaarisillan koulun 8b, 2009)

Kyselyissä esiin tuli mm. seuraavia rumiksi mainittuja kohteita: koulu, ”Valkkikset”, Messukatu, Keulatie, Kolijuopa, liikekeskus, Purjeentie, ”pumppis”, Puuvillatehtaan sisäpiha, Peräsimentie ja Kippiari.

Pumppuasema (*kuvassa*) edusti ehkä konkreettisimmin koettua epäkohtaa ympäristössä.

Nuorten mukaan se oli epäsiistin näköinen ja haisi. Kolijuopa, pumppuaseman ympäristö ja sen turkoosi vesi (ks. kuva edellisellä sivulla) täyttää saastuneen ympäristön stereotypiat ja epäkohtana se päättyi myös nuorten tuottamiin valokuviin.

Kippari-nimellä tunnetun keskiolutbaarin nuoret mainitsivat tyypillisimmin epämieluisaksi kokemanaan kohtana. Nuoret suhtautuvat pääsääntöisesti hyvin kielteisesti baarin olemassaoloon. Baari koettiin kielletyksi alueeksi ja ikänsä puolesta nuoret olivat ulkopuolisia suhteessa Kipparin tarjoamiin palveluihin. Kipparin terassi oli aikaisemmin jouduttu poistamaan järjestyshäiriöiden vuoksi. (Asukastoimijan haastattelu, muistiinpanot) Kippariin kantoi kuitenkin edelleen kielteisiä merkityksiä, ja se liitettiin nuorten mielikuvissa alueen imagoa heikentäviin juoppoihin.

Alueen kokonaiskuvaa haittaavia asioita nuorten taholta mainittiin mm. seuraavia asioita:

roskat, juopot, ankeus, yleinen tyhjyys ja ”kun mitään ei tapahdu”. (Kyselyt, nuorten haastattelut)

”Se on just et tääl on aika paljon roskii ain välil tai sitte et vaik jotain kaljapulloi jossain. No se on se tost ku mennään niin mikä se on se Puuvillatehdas ku se on se pitkä katu, niin se muuri justiin, siin on aika paljon roskii.”(tyttö 14v.)

Roskat mainittiin useassa yhteydessä alueen epämiellyttävänä ominaispiirteenä. Jopa lähialueiden epäsiisteys mainittiin erityisenä epäkohtana, kuten edellisessä esimerkissä käy ilmi. Vaikka roskaongelmaa tuotiin nuorten taholta hyvin voimakkaasti esille, ulkopuolisin silmin Pormestarinluodon alue näyttyy siistinä. Siistiin yleisilmeeseen panostetaan alueella ja työvoimapolitiittisin keinoin työllistetyt henkilöt liikkuvat alueella päivittäin keräämässä irtoroskia ja huoltaessa muutenkin ympäristöä.

Epäkohtien taltioimiseen tarkoitettuun kameraankin oli ilmaantunut kuva roskaläjästä, tarkemmin silmäiltynä osoittautui että kuva oli otettu roskapöntön sisältä. Lähdekriittisesti tarkasteltuna onkin tärkeää huomioida, että kyse saattaa olla myös nuorten asenteissa ympäristöön liittyvää projektia kohtaan. Koululaisille suunnattu valistustoiminta, roskienkeruupäivät ym. ovat ehkä jättäneet osallistujiin jälkensä siinä mielessä, että he kokevat ympäristön epäkohtia kysyttäessä roskaamisen mainitsemisen olevan oikea vaihtoehto riippumatta siitä onko ongelma todellinen. Toisaalta kuva saattoi olla myös symbolinen otos siitä mikä koettiin rumana.

"Viljaympyröitä" Pormestarinluodon nurmikentillä. Kuva Kaarisillan koulun 8b 2009.

4. Alueen kehittäminen

4.1 Harrastuksia ja harrastamattomuutta

Ajatuksia asuinalueen kehittämisestä oli vaikeaa saada esiin niin nuorilta kuin aikuisiltakin. Useimmat nuorista ilmoittivat olevansa tyytyväisiä alueen nykypalveluihin. Ostoksilla, harrastamassa ja jopa liikekeskuksissa norkoilemassa käytiin muualla, eikä välimatkoja tai kyytien järjestämistä nähty ongelmallisena. Erityisesti nuoret ovat ryhmä joka kykenee liikkumaan ja mukautumaan siten vallitsevaan tilanteeseen hakemalla tarvitsemansa palvelut muualta.

Harrastuksissa käytiin muualla. Urheilijanuoret kävivät harrastamassa poikkeuksetta siellä missä tarjontaa oli. Urheiluseurojen harjoitukset pidettiin eri puolilla kaupunkia Urheilutalolla, stadionin kentällä ja muualla. Harrastuspaikat olivat nuorten mukaan helposti saavutettavissa, kukaan haastatelluista nuorista ei pitänyt kyytien järjestämistä vaikeana. Erityisesti mopon omistajille harrastukset avautuivat helposti ja niissä saatettiin käydä ympäri kaupunkia.

Kuudesluokkalaisten ainekirjoituksista oli sen sijaan havaittavissa selvästi, kuinka riippuvaisia he ovat vanhempien kyydeistä liikuntapaikkoihin. Kuudesluokkalaisten unelmien Pormestarinluoto-kirjoitukset sisälsivätkin pitkälti arkisia kuvauksia uimahalleista, jäähalleista ja muista harrastusmahdollisuuksista, mikä on omiaan kertomaan että kaupungin toisella laidalla sijaitsevat harrastuspaikat ovat kuudesluokkalaisten saavuttamattomissa.

Harrastamisen suhteen yläasteikäisten nuorten kohdalla asia on kääntymässä kuitenkin jo parempaan suuntaan mopojen ja varmasti myös liikkumavapauden laajentumisen myötä. Toisaalta se, että omalla alueella ei ole tarjolla harrastusmahdollisuuksia, voi vieraannuttaa lapsia ja nuoria kotiympäristöstään.

Pormestarinluodon nuoret asukkaat ja kulttuuri

Kulttuurivisioiden esiin saaminen osoittautui vaikeaksi. Suhtautuminen kulttuuriin oli ylipäättänsä nihkeää. Koska kulttuurin käsite on vaikea hahmottaa, pyrittiin haastatteluissa purkamaan kulttuurin käsitettä kysymällä nuorten kiinnostusta esimerkiksi yksittäisten kulttuurin vaikutuspiiriin kuuluvien tapahtumien osalta.

Kulttuuriharrastukset koettiin ilmeisen vieraiksi ja kulttuuri-ihmisiksi profiloitumista haluttiin jopa välttää. (kyselyt, nuorten haastattelut) Ainoastaan yksi kyselyyn osallistuneista toivoi piirtämiseen liittyvää harrastustoimintaa alueelle. Kysyttäessä haastateltavilta monet kuitenkin ilmoittivat olevansa valmiita osallistumaan oppitunneilla toteuttamaamme valokuvatyöpajaa vastaavaan toimintaan myös harrastusmielessä.

Myönteisin suhteutuminen oli musiikkiin, Bändikeskuksessa soittamassa kävi yksi. Koululla soittoharjoituksissa kävi muutamia. Anniksella (Annankadun nuorison harrastuspaikka) ei ollut käynyt kukaan haastatelluista. Erityisesti tapahtumista nuoret ilmoittivat osallistuvansa todennäköisemmin rock-konsertteihin.

Nyt ku Metallica tulee Poriin niin sitä mä meen kattoon. Joskus joku vuos sitte elokuvis. En mää usei käy misään. (poika 14)

Nuorten visiot alueen tapahtumatarjonnan kehittämiseksi liittyivät vastaavasti musiikkitapahtumiin.

Kysyttäessä kaipaavatko kyselyyn osallistujat alueelle kulttuuritarjontaa tai tapahtumia, toiveet käsittelivät edelleen miltei poikkeuksetta bänditapahtumien ja rock-konserttejen määrän lisäämistä alueella. Monet parannusehdotukset kohdistuivat myös liikuntapaikkojen tai tapahtumien järjestämiseen.

Jotai tapahtumii varmaan sellasii nuoril kohdistuvii. Sellaset bänditapahtumat ja pesismatsit. Jotai tollasii. (tyttö 14)

Kirjurinluodossa pidettävät festivaalit on selvästi sisäistetty alueelle luonteenomaiseksi toiminnaksi ja siten aiheen mainitseminen on luontevaa, samoin kuin liikunta, tarjoaahan ympäristö jo nyt loistavat puitteet ulkoiluun ja liikkumiseen. Sen sijaan kynnys visioida alueelle nuorille vieraita kulttuuritoimintoja, on selvästi korkeampi. Ennalta tuttu asia on helpompi mainita.

Viitteitä tästä esiintyi mm. kuudesluokkalaisten kirjoitelmissa, joissa useimmissa ehdotettiin suuremman kirjaston perustamista alueelle. Liikekeskuksessa toimiva kirjatupa lienee tässä tapauksessa tehnyt toiminnon tutuksi paikassa, joten kirjaston sijoittaminen alueelle koetaan luontevana.

4.2 Visioita, nuoret ja aikuiset

Palveluita ja parannustoimia

Suurin osa nuorista ilmoitti olevansa tyytyväinen alueen palvelutarjontaan tai hakevansa palvelut muualta parannuksista riippumatta.

Oheen on kuitenkin listattu niitä ideoita, joita nuoret toivat esille liikekeskuksen alueen palveluiden parantamiseksi:

- pankkiautomaatti
- halvempi kauppa
- pikaruokapaikka
- nakkikioski
- kahvila
- jäätelökioski
- vaatekauppa
- urheilukauppa
- kauppakeskus

- apteekki
- lisää pelikoneita
- nuorille penkkejä
- parempi skeittipaikka
- parempi kirjasto
- isompi nuokkari
- leikkivälineitä/leikkitala
- joogaa
- lasten ja vanhempien huolehtiminen (???)

Listaa tarkasteltaessa on helppo havaita ideoiden noudattavan samaa kaavaa tutuksi käyneiden toimintojen suosimisen suhteen.

Ainoastaan urheilukauppa ja vaatekauppa ovat jostain muualta paikalle siirrettyjä toimintoja.

Pankkiautomaatin poistamisen Pormestarinluodon liikekeskuksesta oli asukkaiden mukaan koettu viimeisenä pisarana liikekeskuksen alasajossa erityisesti aikuisten keskuudessa, mutta myös nuoret ottivat kantaa ongelmaan. (haastattelut, asukastilaisuus) Pankkiautomaattia toivottiin takaisin myös liikekeskuksen kehittämistä koskevassa internetkeskustelussa.

(www.pormestarinluoto.com.)

Asukkaiden ideoiden vastaanottamiseen tarkoitettussa tilaisuudessa esitettiin toiveita mm. valaistuksen parantamisesta Jokisatamantien kevyenliikenteen väylää koskevalla tieosuudella. Valot on asukkaiden mukaan suunnattu ajoväylälle, eivätkä valaise riittävästi kevyen liikenteen väylää. (Asukastilaisuus). Nuorten kohdalla tämäntyyppisiin seikkoja ei esitetty. Työpajan yhteydessä nuorilta kysyttiin mm. liikkuvatko he pimeän aikaan alueella, työpajaan osallistuneet ilmoittivat liikkuvansa, mutta samassa yhteydessä he ilmoittivat suosivansa tuolloin nopeita liikkumavälineitä, kuten mopoja. Pimeän pelkoa ei tuotu nuorten taholta esille mitenkään erityisesti, vaikka on oleellista, että valaistus lisää asukkaiden turvallisuuden tunnetta.

Alueen lenkkeilymaastoon toivottiin kohennusta, mikä tarkoitti lisää puruja pururadalle. (Asukastilaisuus). Nuoret eivät erityisesti lenkkimaastoja tuoneet parannusehdotuksissaan esille, vaikka monet lenkkeilyn harrastukseen mainitsivatkin.

Monet nuorista esittivät toiveitaan grillin tai kahvilan saamisesta alueelle, unelmoitiin huoltoasemien tapaisesta tilasta, jossa voi viettää aikaansa. ”*Se on just ko ei täl alueel oo mitään muut ko tuo kauppa tosa. Ja sit jos menee silla toisel puolel, niin siel on kahvila, se kirjurinluodon. Kyl tän jotain semmosii pieni mis vois oleskel. Niinko tosaki oli tuo grilli vähän aikaa tos messukadul, mut seki on mont kertaa loppunu. Jotain vastaavii.*” (poika 15.) Myös aikuiset asukkaat toivat esiin ajatuksiaan pikaruokapaikan tai ympäri vuorokautta avoinna olevan kahvilan saamisesta alueelle. (asukastilaisuus).

Tällä hetkellä liikekeskuksen toiminnot tapahtuvat sisätiloissa, mikä saa aikaan, että ulkoapäin tarkasteltuna liikekeskus näyttää uinuvulta, mikä ei houkuttele tilankäyttöön.

Ostosten tekeminen toimi selvästi perusteena käyttää tilaa ja kytki asukkaat liikekeskukseen ja kaupan kehittäminen nähtiin tärkeänä. Moni ilmaisi pitävänsä nykyisen vähittäistavarakaupan hintatasoa turhan korkeana ja toivoi asiaan korjausta.

(haastattelut, nuoret, asukashaastattelut.)

Asukastyön puolelta esitettiin suunnitelmia kierrätystoiminnan kehittämiseksi. Tällä hetkellä tilat eivät anna myöten toiminnan eteenpäin viemiselle, vaikka tilausta käytetyn tavaran kierrättämiseksi olisi. Ajatuksena olisi suoda näin heikommin toimeentuleville mahdollisuuksia hankkia kalusteita ja vaatetavaraa edullisesti. (asukastuvan työntekijän haastattelu). Kirpputori tai kierrätystoiminta ja kirpputoriostosten teko tarjoaisi asukkaille ikäryhmästä riippumattoman syyn käyttää liikekeskuksen tiloja. Kaupungin hallinnoiman asukastoiminnan puolelta esitettiin myös toiveita kahvilatoiminnan ja kädentaitoharrastukseen liittyvien tilojen erottamisesta, jotta molempia saataisiin kehitettyä. Kahvilatoimintaa on siis olemassa tälläkin hetkellä, mahdollisesti yhteistyö nuorisotalon kanssa (yökahvila tms.) voisi avata ovet myös nuorille asukkaille.

Asukkailta välitettiin myös viestiä siitä, että liikekeskuksen alueen viihtyvyyttä kohennettaisiin istutuksin. (asukastilaisuus). Ilmeisesti suunnitelmia ympäristön kohentamiseksi on olemassa, mutta työn eteneminen on pysähtynyt liikekeskuksen tulevaisuuden näkymien ollessa epävarmoja. Satsauksia piha-alueeseen ei ole haluttu tehdä, kun mahdollisesta remontista aiheutuneet kaivuutyöt voivat olla edessä (Asukasyhdistyksen pj:n haastattelu 12.5.2009).

Viihtyvyyden kohentamiseen liittyivät myös asukkaiden toiveet liikekeskuksen edustalle sijoitettavista penkeistä.

”Täs vois ol jotain enemmän viel nuoril jotain leikkipuiston tapast sellast niinku ei ny leikkipuisto. En mää tiä oikein. Jotai penkkejä tai jotain.” (tyttö 14)

Asukkaiden suhde liikekeskuksen edustalle sijoitettuihin penkkeihin on ristiriitainen. Alun perin penkit on poistettu niille pesiytyneiden alkoholistiporukoiden *saastuttaessa* olemuksellaan kaupunkikuvaa. Toisaalta myös alkoholistit ovat asukkaita siinä missä muutkin ja myös heillä on oikeus käyttää julkista tilaa. Penkkien poistaminen avoimesta kaupunkitilasta on kuitenkin ollut yleisesti käytössä ollut ratkaisumalli. Tilankäyttäjien suhteen miellyttävänä ratkaisuna on esitetty vaihtoehtoista mallia, jossa istuinpenkkejä lisäämällä lisätään viihtyisyyttä ja houkutellessa tavallisia asukkaita tilankäyttöön, ei toivottujen käyttäjien jäädessä näin vähemmistöryhmäksi. (Kopomaa 1997. 139, 142.)

Liikekeskuksen alueelle penkkejä toivovat takaisin sekä nuoret että aikuiset asukkaat. (Haastattelut, asukastilaisuus) Mahdollisuus istahtaa ulkotilaan tukisi ajatusta liikekeskuksesta asukkaiden kohtaamispaikkana. Näin tuettaisiin elävää kaupunkitilaa ja liikekeskuksen roolia sosiaalisten kontaktien ja yhteisöllisyyden keskuksena.

5. Lopuksi

5.1 Tulokset

Nuorten paikat

Haastatteluiden, kyselyiden ja kävelykierroksen perusteella nuorten suosimia paikkoja olivat:

- Kotien ympäristö ja kotipiha (myös pienemmissä ryhmissä tai yksittäisten kavereiden kanssa liikkuvat nuoret.)
- Valkkikset (valkoiset katokset kentän reunalla),
- Sillan alus, mikä oli ”entisten ysien juttu”.
- Messis l. Messintien puisto, lähellä liikekeskuksen aluetta.
- Puuvillatehtaan edustan ranta-alueet.
- Kirvatsi l. Kirjurinluoto, leikkipuisto.

Oheisella listalla on esiintyy monia nuorten suosimia paikkoja, joille nuoret ovat asettaneet korostetun merkityssisällön nimeämälle kohteet uudestaan ”lempinimin”. Nimeäminen merkitsee samalla paikat nuorten ympäristöiksi. (vrt. mm. Vuolteenaho, Ainiala, Kaupunkitutkimuksen päivät HKI 2009).

Yksittäiset paikat, joissa nuoret kertoivat viettävänsä vapaa-aikaansa, edustavat nuorten arkiympäristöä riippumatta siitä koettiinko ne kauniina tai rumana. Jotkut nuorisotilalla aikaansa viettävistä nuorista mainitsivat kuitenkin liikekeskuksen alueen miellyttävänä tai kauniina paikkana ja vastaavasti liikekeskusta välttelevät, epämiellyttävänä tai rumana paikkana.

Positiiviset kokemukset heijastuivat mielikuviiin. Siten esimerkiksi leikkipuistoihin ja päiväkotien pihamaille hakeutuminen voi olla nuorille luonnollista, paikka sisältää tuoreessa muistissa olevia muistoja lapsuudesta, lisäksi tuttuun paikkaan on helppo mennä, vaikkei se varsinaisesti omalle ikäryhmälle olisikaan suunnattu.

Myös positiivisesti latautuneet sosiaaliset kokemukset kuten ystävien tapaaminen, heijastuivat paikoista muodostettuihin mielikuviiin ja saivat ne näyttäytymään miellyttävinä. Vastaavasti epämieluisat sosiaaliset kokemukset saivat nuoret välttelemään paikkoja.

Siten kehittämisen suhteen tärkeää olisi luoda ympäristöön positiivisesti virittyneelle vuorovaikutukselle soveltuvia areenoja jossa sosiaalisia suhteita voitaisiin rakentaa sekä nuorten keskuudessa, että myös eri asukasryhmien välillä.

HYVÄÄ

- Kaunis
- Avoin eri ryhmille
- Tuttu
- Hoidettu
- Avoin
- Visuaalisesti miellyttävä ympäristö
- Eri ryhmät käyttäjinä
- Muodostaa reittejä/mahdollistaa kulun
- Oma paikka
- Tuttu
- Luonteva toimintaympäristö
- Hyvien yhteyksien varrella
- Arkiympäristöä/koulumatkat ym.
- Helposti saavutettavissa
- Palveluiden käyttö motivoi eri ryhmiä

HUONOA

- Iltakäyttö vähemmän kontrolloitua,
- Kioski ym. palvelut iltakäyttäjien ulottumattomissa
- Eri ryhmien väliset konfliktit
- Kontrollin ulottumattomissa toiminta riistäytyy toisinaan käsistä
- Töhertely ym.
- Eri ryhmien väliset yhteenotot /yhteenottojen pelot
- Töhertelyä kontrollin ulottumattomissa
- Omachtainen käyttö kielletty
- Ohjatun toiminnan puute
- Vandalismin uhka
- Rumaksi koettu ympäristö
- Eri ryhmien väliset yhteenotot /yhteenottojen pelot
- Rumaksi koettu ympäristö
- Eri ryhmien väliset yhteenotot/yhteenottojen pelot

Nuoret tilassa

Liikkuminen Nuorten oleminen tilassa painottuu liikkumiseen. Kuten edellä esitettiin, myös kauempana olevat alueet, kuten kaupungin keskusta, ovat jo nuorten ulottuvilla. Pyörällä ja mopolla liikutaan kauemmas ja haetaan palvelut sieltä missä niitä tarjotaan.

Nuorten paikat Nuoret viettävät aikaansa liikkuen alueella, mutta välillä kuitenkin pysähtytään, kokoonnutaan, kohdataan. Keskeisiä kohtauspaikkoja alueella ovat mm. Messis (Messukadun puisto), liikekeskuksen edusta, koulu, Kirjurinluoto, Valkkikset (Valkoiset katokset koulun lähellä) ja eri puolilla kaupunkia sijaitsevat huoltoasemat. Liikkumisen ja pysähtymisen virta on nuorten tapa olla ympäristössä. Yksi ja sama oleilupaikka ei välttämättä kiinnosta nuoria kauan ja koska liikkuminen on nuorille luontaista, kynnys ajanviettopaikan vaihtamiseen on matala lyhyelläkin varoitusajalla.

Varsinaisten tilojen suunnitteleminen liikkuvien nuorten käyttöön on vaikeaa. Pysähtymisen paikat eli kohtauspaikat määrittävät ne ihmiset, jotka paikalla ovat. Ihmisvaikutuksen vuoksi nuorille tehdyt ympäristöt eivät välttämättä jaksaa kiinnostaa. Merkitykset vaihtuvat ihmisten vaihtuessa. Ja mielenkiinto paikkaan katoaa ihmisten mukana. Väärät ihmiset karkottavat nuoret tilasta. ”Samoihin naamoihin” törmääminen tai kärkkäitä kommentteja jakelevat aikuiset saavat nuoret vaihtamaan maisemaa. Nuorten tilankäyttö onkin hienojakoisesti määrittyvää toimintaa, jossa sosiaaliset suhteet ovat keskeisessä asemassa. (ks. mm. Saarikangas 2002.)

Nuoret myös ottavat haltuun tiloja omaan käyttöönsä. Painopiste vuorokauden ajan suhteen poikkeaa tällöin pääkäyttäjistä. Kauniiksi ja rumaksi kokeminen ei suoranaisesti vaikuttanut valintaan nuorten suosimien paikkojen osalta. Nuoret saattoivat sujuvasti viettää aikaansa rumiksikin mieltämissään ympäristöissä. Samalla ajanvietto muiden rumaksi kokemassa ympäristössä sai sen näyttäytymään ajanviettäjien silmissä kauniina.

Toki yleisesti miellyttäväksi arvoitettuja ympäristöjä suosittiin. Kirjurinluoto oli yksi eniten kauniin ympäristön mainintoja saaneista pakoista. Siellä nuoret myös kuvasivat alueen hyviä ominaisuuksia valokuvatyöpajoissa.

Monet nuorista hakeutuvat myös esimerkiksi Pelle-Hermannin leikkipuistoon viettämään aikaansa iltaisin ja viikonloppuisin. Nuoret tuntuvat löytävän omaehtoisesti muista käyttäjäryhmistä poikkeavia aikoja omalle tilankäytölleen leikkipuistossa. Siten omien tilojen suunnitteleminen varta vasten nuorten käyttöön ei ehkä ole tarpeen. Sen sijaan ympäristöjä voitaisiin monipuolistaa, jotta ne soveltuisivat paremmin useiden ihmisryhmien käyttöön. Ympäristön suhteen kehittämistyötä olisi suotavaa suunnata asukasryhmien suhteen luontaisiin ympäristöihin, joita voivat käyttää sekä lapset, nuoret, että aikuiset.

Leikkiympäristöihin hakeutumisen lisäksi pelit ja leikit ovat nuorten kohdalla vielä tuoreessa muistissa, joten ympäristössä tapahtuvan toiminnan rakentaminen nuorille on luontevaa sitä kautta. Pormestarinluodon frisbeegolf -radan tapaisiin ratkaisuihin panostamalla saadaan tehostettua virkistysalueiden käyttöä nuorten kohdalla.

Kehittäminen

Kehittämisideat näyttävät kumpuavan sekä nuorilla että aikuisilla tuttuuden kautta, alueelle luonteenomaisena koettuja toimintoja suositaan myös kehittämissivioissa.

Kehittämisideoiden suhteen suuntaus on selvä; ennalta tuttuja toimintoja pyritään suosimaan sekä nuorten että aikuisten keskuudessa.

Nuorten kohdalla esimerkiksi kulttuuriin liittyvät toiminnot koetaan vieraana (alueella toimivaa kirjastoa lukuun ottamatta), ellei niihin ole tutustuttu. Vieraaksi koettujen toimintojen pariin ei usein hakeuduta enää nuoruusiällä. Pohja harrastuksille, erityisesti toimintaan tutustuminen olisi turvattava jo lapsena, siksi lasten kulttuuritoimintaan liittyvien harrasmahdollisuuksien järjestäminen alueella on tärkeää.

Kehittämisteemat:

kohtaamispaikat,

kaupat,

pikaruoka,

liikuntapaikat,

viihtyisyys.

Liikekeskus

Liikekeskuksessa toimintoja on suunnattu tasaisesti eri käyttäjäryhmille, käytännössä nuoret näyttävän kuitenkin rajautuvan monien yhteisöllisyyttä vahvistavien toimintojen ulkopuolelle. Nuoret eivät ole homogeeninen ryhmä. Vastaavasti nuoret kokevat myös ympäristönsä eri tavoin. Esimerkiksi liikekeskuksen toiminnoista toiset nuorista kokevat nuorisotilan omaksi alueekseen tai viettävät aikaa kaupan edessä kavereita tavaten, kun taas toiset kavahtavat nuorisoporukoita ja pyrkivät välttelemään liikekeskuksen aluetta.

Ostosten teko näyttää kuitenkin toimivan motivaattorina, joka houkuttelee sekä kaikkia nuoria, että myös muita asukasryhmiä käyttämään liikekeskuksen palveluita. Siten liikekeskuksella olisi mahdollisuus toimia Pormestarinluodon asukkaita kokoavana keskuksena.

Tällä hetkellä liikekeskuksen alue koettiin rumaksi. Liikekeskus nykymuodossaan erottuu epäedullisena kauneusvirheenä muuten niin vihreästä Pormestarinluodon alueen ympäristöstä. Asukkaiden taholta toivottiin liikekeskuksen alueen viihtyisyyteen panostamista viheristutuksia ja istuinpenkkejä lisäämällä.

Vaikka mahdollisten muutostöiden paineessa alueelle ei kiinteitä istutuksia olisikaan mahdollista järjestää, voisi liikekeskuksen ulkoasua tehdä kutsuvammaksi lisäämällä paikalle siirrettäviin alustoihin sijoitettuja kukkaistutuksia, sekä lisäämällä asukkaiden toivomusten mukaisesti penkkejä, jotta alueesta saataisiin luonteva kohtaustapaikka alueen asukkaille. Tällä hetkellä erityisesti paikoitusalueena toimivan ”plazan” ympäristö ja SRK:n aluetta rajaava aidanne (ks. kuva s. 16) vaatisivat visuaalista ilmettä kohentavia parannustoimia.

Tilojen muokkaaminen viihtyisämpään suuntaan houkuttaisi paikalle asukkaita aikaansa viettämään. Samalla luotaisiin mielikuvaa elävästä alueesta. Nuorten näkökulmasta luotaantyöntävän paikasta teki tyhjyys ja tunne siitä ettei mitään tapahdu. Elävät kohtaamispaikat kohentaisivat siten liikekeskuksen alueesta syntyvää mielikuvaa.

Pormestarin sillan alue

Liikekeskuksen ohella toinen eri asukasryhmiä kokoava paikka oli Pormestarin sillan alue. Sillan merkitys on keskeinen Kirjurinluodon ja Pormestarinluodon alueita yhdistävänä tekijänä. Sillalta avautuvaa maisemaa kuvattiin kauniina. Silta on koulukeskuksen välittömässä läheisyydessä ja nuoret hakeutuvat sillan alle viettämään aikaansa. Festivaalien aikaan silta toimi rajana festivaaleille pyhitetyn ja vapaan alueen välillä. Sillan kupeeseen on myös asetettu mattolaiturin tapaisia toimintapisteitä asukkaille.

Sillan alue esiintyi asukkaiden mielikuvissa myönteisessä valossa, käänttöpuolena tuli kuitenkin esiin silta eri asukasryhmien negatiivisesti virittyneiden kohtaamisten näyttämönä ja sai nuoret välttelemään paikkaa. Joka tapauksessa silta on merkittävä alueen asukkaiden keskuudessa ja sen kokeminen paikkana on erityisen hienojakoisesti virittynyttä. Sillan yhteyteen sijoitettuja toimintoja voisi tulevaisuudessa kehittää eri asukasryhmiä silmälläpitäen siten, että mikään ryhmistä ei jäisi näkymättömiin sillan alle.

Liikunta ja lähivirkistys

Tällä hetkellä Pormestarinluodon nuoret käyvät muilla alueilla harrastamassa liikuntaa urheiluseurojen puitteissa. Harrastamaan lähtöä muihin kaupunginosiin, esimerkiksi kyytien järjestämisen osalta ei koettu ongelmallisena nuorten keskuudessa. Sen sijaan alakoululaiset, joilla liikkumavapaus on rajoittuneempaa, nostivat lähiliikuntamahdollisuuksien parantamisen toiveidensa kärkipäähän. Nuoremmille ikäryhmille etäisyys on ongelma.

Liikuntaan liittyvän kerhotoiminnan suhteen koulukeskuksen alue on luonteva ympäristö toiminnan kehittämiseksi. Koulukeskus koettiin nuorten kohdalla luontevana toimintaympäristönä vapaa-ajan toiminnalle. Liikuntatunteja vietetään nuorten mukaan harvoin lähivirkistysalueilla loistavista edellytyksistä huolimatta. (haastattelut, nuoret)

Mahdollisuudet

- Eri ryhmiä yhdistävä toimintaympäristö
- Osaksi arkea liikuntatuntien ym. yhteydessä.
- Iltakäyttäjien huomioiminen esim. aukioloajoissa?!!

-Ympäristöä voisi laajentaa myös nuorten käyttöön, (penkit, grillit ym.) Nuoret mukaan suunnitteluun/toteutukseen

- Ryhmiä yhdistävien toimintojen sijoittaminen sillan lähistölle. Penkit ym..
- Käyttäjärühmät näkyviksi, sallittu käyttö
- Reitti, lenkittäminen, ympäristö tutuksi!

-Viheralueiden ottaminen osaksi koulun arkea.

-Ohjattua vapaa-ajantoimintaa viheralueilla.

-Kokoontumisen areena.

-Lisäämällä mahdollisuuksia kohtaamisiin/kehittämällä viihtyisä ympäristö laajennetaan käyttäjäkuntaa, ongelmaryhmät jäävät marginaaliin

Uhkatekijät

- Ympäristöä ei kehitetä/huolleta vandalismin pelossa
- Toimintaa ei kohdisteta virkistysalueille ja ympäristö jää vieraaksi.
- Ympäristön valtaa joku yksittäinen ryhmä.

-Ympäristön muutokset, jonkun asukasryhmän korostaminen.

-Pelot muita ryhmiä kohtaan heijastuvat käyttöön.

-Koulurakennuksen kunto

-Alueen käyttöä dominoi yksittäinen ryhmä.

-Ympäristön kehittäminen viihtyisämmäksi jää toteuttamatta/odotusvaiheeseen vuosikausiksi liikekeskuksen rakennuksen kohtalon ollessa avoin

5.2 Nuoret haluavat osallistua

Ympäristön haltuunotto

Haastateltavan kertomus nuorten itse rakentamasta grillistä oli samalla kertomus tilan haltuunotosta. Nuoret haluavat vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Siten olisi tärkeää ottaa nuoret mukaan ympäristön suunnitteluun, seuraamaan prosessia ja osallistumaan toteutukseen, samalla tilasta tulee heidän ympäristöään. Nuorten tuominen mukaan esimerkiksi leikkiympäristöjä monipuolistavaan suunnittelutyöhön voisi toimia myös keinona ehkäistä vandalismia. Ainakin nuorten keskuudessa vallitseva sosiaalinen kontrolli voisi ehkäistä kajoamista tuotoksiin, joiden toteuttamiseen ollaan itse oltu tai kaverit ovat olleet vaikuttamassa.

Tämän projektin puitteissa ajallisia mahdollisuuksia konkreettisten suunnitelmien toteuttamiseen ei valitettavasti ollut. Nuoret olivat kuitenkin innolla mukana haastatteluissa ja työpajoissa. Nuoret kertoivat omista kokemuksistaan avoimesti ja selvästi mielellään. Loppuvaiheessa myös kyseltiin milloin työskentelyä jatketaan. Laajemman käytännön suunnitteluun tähtäävän projektin toteuttaminen yhdessä nuorten kanssa olisi tulevaisuuden suhteen mielekästä.

Osallistaminen

Konkreettisia parannusehdotuksia voi olla vaikeaa saada puristettua asukkaista irti - edustivatpa he mitä ikäryhmää tahansa. Projektin yhteydessä Pormestarinluodon asukkailla oli mahdollisuus tuoda esiin mielipiteitään alueen kehittämistä vaihtoehtoisin välinein. Asukkaille järjestettiin mahdollisuus tuoda mielipiteitään esille mm. Pormestarinluodon asukasyhdistys ry:n ylläpitämien internetsivustojen kautta viriteltyyn keskustelun välityksellä tai vierailemalla kirjatuvalla järjestetyssä tapaamisessa, jossa oli mahdollisuus esittää ideoitaan projektitutkijalle kasvotusten tai vaihtoehtoisesti kirjallisesti anonymiteetin säilyttäen. Keskustelua internetsivustoilla ei juuri syntynyt. Kirjatuvalla järjestetyssä tapaamisessa, jota ennakkomarkkinoitiin, sekä Pohjoisporilainen-lehdessä että asukasyhdistyksen internetsivustolla, vieraili yhteensä kolme henkilöä, joista kaksi osallistui haastatteluun ja yksi jätti esitti asiansa kirjallisesti. Parannusehdotukset eivät olleet mittavia. Useimmat asukkaista vaikuttavat tyytyväisiltä alueen nykytilaan.

Nuorten kuuleminen. Tässä projektissa osallistamismenetelmiä yhdisti *kiinnostuksen* herättäminen nuorten omaa ympäristöä kohtaan. Ympäristösuhdetta pyrittiin avaamaan työpajatoiminnan kautta, samalla nuorten ympäristökokemus nostettiin huomion kohteeksi. Menetelmä muistuttaa voimauttavan ohjaustyön prosessia siinä suhteessa, että ohjattavalle syntyy kokemus siitä, että hänen mielipiteensä merkitsee muille. Kokemus kuulluksi tulemisesta on samalla askel kohti voimautumisen prosessia. (seminaari PiiPoo, Lempäälä, 18.5.2009). Siten osallistava suunnitteluprosessi voi sekä tuoda ideoita esille, että antaa osallistujalle positiivisen kokemuksen hänen mielipiteensä arvosta osana ympäristön kehittämistyötä.

Nuorten kanssa työskentely Projektin yhteydessä järjestetyt työpajat innostivat nuoria. Nuoret mm. kyselivät työpajojen toteuttamisen jälkeenkin milloin työskentelyä jatketaan. Vastaavasti työpajoja aikaisemmin toteutetut kahdenkeskiset haastattelut helpottivat jatkotyöskentelyä. Ohjaajan ja osallistujan välille oli rakentunut jonkinlainen luottamussuhde, ja tiedon jakaminen oli

luontevaa. Yhteistyö koulun kanssa loi kontakteja nuoriin ja edisti yhteistyötä myös koulupäivän ulkopuolella. Kontaktihenkilöt edesauttoivat puheväleihin pääsemistä esimerkiksi koulun tupakkapaikalla välituntejansa viettäviin nuoriin, esittelemällä minut heille rikkoen jään keskustelun aloittamiseksi.

Uusien osallistamispolkujen löytäminen. Internetin mahdollisuuksien löytäminen olemassa oleva foorumina asukkaiden kuulemisessa on tutkimisen arvoinen kohde. Foorumin myötä mahdollistuisi myös yleisön laajentaminen, ja asukasfoorumien ulottaminen myös nuorten vaikuttamisen kanavaksi. Pormestarinluodon liikekeskuksen kehittäminen nuorten näkökulmasta -projektissa ajatuksena oli, että nuoret ja heidän vanhempansa saadaan käyttämään asuinalueen asukasyhdistyksen sivuja asettamalla nuorten tuottamia ympäristövalokuvia sivustoille esiin herättämään keskustelua. Kansalaisvaikuttamisessa järjestäytyminen on avainsana. Projektin osalta tutkimusprosessi saatettiin alkuun, osallistamisen prosessi on vielä kesken ja sitä pyritään tulevaisuudessa viemään eteenpäin 1.6.2009 alkaneessa Turun yliopiston Porilainen lähiömaisema-projektissa.

5.3 Projektin sivujuonteita: Välilliset vaikutukset

Harrastustoimintaa

Projektin puitteissa huomattiin, että monet haastatelluista 8-luokkalaisista olivat vailla ohjattuja vapaa-ajan harrasteita. Ne joilla harrastuksia oli, osallistuivat toimintaan oman alueen ulkopuolella. Kuitenkin harrastusten myötä mielekäs tekeminen omassa lähiympäristössä saa ympäristömielikuvan rakentumaan positiivisessa hengessä. Samalla alueella asuvien ikätovereiden sosiaaliset kytkökset, kuin myös nuorten asukkaiden yhteisöllisyyden tunne vahvistuu.

Useat oppilaista kertoivat myös kokevansa kulttuurin piiriin kuuluvan toiminnan itselleen vieraaksi ajanviettomuodoksi. Toisaalta kävi ilmi myös, että Kaarisillan koulun puolesta on mahdollista järjestää tiloja kuvaamataidon luokasta iltaisin tapahtuvaa kerhotoimintaa varten. Samalla tuli esiin, että koulun on mahdollista saada kaupungilta tukea kerhotuntien järjestämiseen, sopivaa ohjaajaa ei vain ollut löytynyt.

Projektin puitteissa löydettiin yhteistyössä Porin lastenkulttuurikeskuksen kanssa lastenkulttuurin parissa työskentelevä ammattitaiteilija ohjaamaan Kaarisillan koulun kerhotunteja.

Lisäksi välitettiin lastenkulttuurialan toimijoille eteenpäin tietoa siitä, että koulu tarjoaa tiloja iltakäyttöön työpajatoimintaa silmälläpitäen. Näiden toimien myötä toivotaan alueelle saatavan lisää lastenkulttuuritoimintaa kohdealueen lasten ja nuorten saavutettaville.

Pormestarinluodon vehreä ympäristö tarjoaisi laajoine nurmikenttineen hyvät puitteet myös liikuntaharrastuksille ja ohjatun harrastustoiminnan alueella toivottavasti löytyy tulevaisuudessa tekijöitä.

Lähteet:

Kartat:

pohjakartat:

© Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 335

karttojen muokkaus K. Tella

Kannen pohjakartta © Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 335;

Kuvat:

Sivut 29,38,51, 54:Kaarisillan koulun 8b;

Kuvat muilla sivuilla: Katri Tella

Haastattelut:

Kaarisillan koulun 8-luokkalaisia 19

asukasyhdistyksen puheenjohtaja,

kirjatuvan työntekijät,

asukassihtööri

asukkaiden vapaamuotoiset haastattelut, muistiinpanot

Kysely:

Kaarisillan koulun 8-luokkalaiset.

Muu informaatio:

Alueellisen yhteistyöryhmän kokous 16.4.2009.

Asukkaiden kirjalliset kehitysehdotukset. Asukastapaaminen 12.5.2009.

Esitelmä: Sörkan kundien Helsinki. Vuolteenaho & Ainiala. Seminaari. Kaupunkitutkimuksen päivät. Helsinki. 7.5.2009

(Tilastot: rikokset 5 alueella 1995-2008. Porin kaupunki).Lähde: Poliisin rikosilmoitusjärjestelmä/POLSTAT 2008

Seminaari: Voimauttava ohjaustyö. PiiPoo, Lempäälä, 18.5.2009.

<http://www.pormestarinluoto.com/> 29.5.2009

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Pormestarinluoto> 29.5.2009

Kirjallisuus:

Astikainen & Heiskanen & Kaikkonen: Elämää lähiössä. Helsingin Sanomat. Helsinki 1997.

Forss, Anne-Mari: *Paikan estetiikka. Eletyn ja koetun ympäristön fenomenologiaa*. Helsinki University Press. Helsinki 2007.

Halme & Koski & Niskanen & Kurki: Lähiöiden palvelut. Kysyntä, tarjonta ja kehittämiskeinot. Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 475. Helsinki 2001.

Hurme, Riitta: Suomalainen lähiö Tapiolasta Pihlajamäkeen. Suomen tiedeseura. Helsinki 1991.

Häyrynen & Lahdensalo-Mäki & Nagy: Nuoret kaupungissa. Nuorisotutkimus ja nuorten osallistaminen Porin kaupunkisuunnittelussa. 2008. Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos; Porin kaupunki. Pori 2008.

Kemppi, Vuokko: Pormestarinluoto – Tehokkuuden tyhjyydestä lähiöuudistukseen. *Vihreä perintö. Satakuntalaiset puistot ja puutarhat*. Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos. Toim. Häyrynen & Raike & Riionheimo & Viitala. Luontotalo Arkin julkaisuja 1. Satakunnan museo Pori. 2009.

Knuuti, Liisa: Urbaani tila muuttuu, katoaako yhteisyys. *Minun ja muiden kaupunki*. Toim. Liisa Knuuti. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus – ja koulutuskeskuksen julkaisuja. Espoo 2002.

Kopomaa, Timo: *Tori- marginaali- haastava kaupunki. Tilatapauksia julkisten ulkotilojen käytöstä ja reunimmaisista käytännöistä.* SKS. Helsinki 1997.

Kopomaa & Peltonen & Litmanen: *Ei meidän pihallemme!* Paikalliset kiistat tilasta. Gaudeamus Helsinki University Press. Helsinki 2008.

Koskela, Hille: *Fear, Control & Space.* Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja. Helsinki 1999.

Mattila, Hanna: Puutarhakaupunki utopiana. Paradokseja paratiisissa. Näkökulmia urbaanin luonnon kysymyksiin. Kansainvälisen soveltavan estetiikan instituutin raportteja n:o 4. Helsinki 2006.

Meurman, Otto I. : Asemakaavaoppi. Otava 1947.(Näköispainos. Otava). Helsinki 1982.

Nagy, Daniel: luku 6. Aluekohtaiset ehdotukset. Nuoret Kaupungissa. Nuorisotutkimus ja nuorten osallistaminen Porin Kaupunkisuunnittelussa. Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos; Porin Kaupunki. Pori 2008.

Pakarinen, Terttu: Osallistumisen taustalla olevat ajatusmallit ja osallistumisen tulevaisuus. Osalliset ja osaajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Gaudeamus. Helsinki 2002.

Saarikangas, Kirsi: *Eletyt tilat ja sukupuoli. Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia.* SKS. Helsinki 2006.

Saarikangas, Kirsi: *Asunnon muodonmuutoksia. Puhtauden estetiikka ja sukupuoli modernissa arkkitehtuurissa.* SKS. Helsinki 2002.

Sassi, Sinikka: Kulttuurinen identiteetti ja osallisuus. Osalliset ja osaajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Gaudeamus. Helsinki 2002.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset 8-luokkalaisille

1. Nimi
2. ikä
3. koulumatka/kodin sijainti suhteessa liikekeskukseen/ osoite
4. Millä välineellä liikut koulumatkasi?

5. Mielipiteesi asuinalueesta (adjektiivi)?
6. Koetko jonkun alueen toista paremmaksi?
7. Onko alueita, joilla et mielellään liiku?
8. Mikä on kaunista alueella?
9. Mikä on rumaa alueella?
10. Missä vietät aikaasi mieluiten?

11. Tiedätkö mitä palveluita/liikkeitä/toimintaa liikekeskuksessa on tällä hetkellä? Mitä niistä olet käyttänyt tai käytät yleensä?
12. Käytätkö liikekeskuksen nykypalveluita päivittäin, viikottain jne.
13. Mitä palveluita liikekeskuksesta puuttuu, eli mitä käyttäisit jos olisi?
14. Jos saisit kolme toivomusta, miten kohentaisit liikekeskuksen aluetta?
15. Kulttuuritarjontaa? Lisää? Tapahtumia? Mitä?

16. Käytkö usein kulttuuritapahtumissa? Harrastatko jotain? Missä?
17. Harrastatko liikuntaa? Missä?

18. Käytkö muilla alueilla harrastamassa, muiden kaupunginosien nuorisotilat ym.
19. Käytkö muilla alueilla yksin, kaverin kanssa?
20. Onko muualle meno helppoa/vaikeaa?
21. Mitä lisäisit oman alueesi palvelutarjontaan?

Kartan avulla:

22. Vietätkö muuten aikaa Pormestarin liikekeskuksen alueella /lähialueilla?
 23. Missä yleensä vietät aikaa koulupäivän ulkopuolella, iltaisin viikonloppuisin?(Ulkotilat)
 24. Mitä teet?
 25. Minne koet nuorten yleensä olevan tervetulleita (Liikekeskuksen lähetyvillä ja muuten)
 26. Missä nuoret eivät saa olla? (Liikekeskuksen lähetyvillä ja muuten)
 27. Onko joku ajanut sinut jostain pois?
 28. Oletko kokenut olevasi jossakin missä et olisi saanut olla?
-
29. Koulu sijaitsee pormestarin sillan läheisyydessä, vietätkö aikaa Kirjurinluodon virkistysalueilla, esim liikuntatunnit tai omaehtoinen oleilu?
 30. Oletko liikkunut alueella kesäisin festivaalien aikaan? Jos olet, miten koet muutoksen?
 31. Vietätkö aikaa koulun läheisillä rannoilla?
 32. Oletko nähnyt ihmisiä retkellä siellä?
 33. Jos liikekeskusta edustaisi väri, mikä se olisi?
 34. Jos koko alueella olisi väri, mikä se olisi?

LIITE 2.

KYSELY : Pormestarinluodon asuinalueen kehittäminen nuorten näkökulmasta -projekti

Kaarisillan koulu, 8-luokkalaiset

1. Etunimi ja ikä

2. Kodin sijainti esim. osoite ilman talonumeroa

3. Millä välineellä liikut tavallisesti koulumatkasi?

Jalan Polkupyörällä Mopolla Linja-autolla Vanhempien kyydillä

4. Olet nyt koulun alueella. Kuvaile aluetta ja sen lähiympäristöä lyhyesti.

KARTTATEHTÄVÄ:

Merkitse oheiselle kartalle kysymyksen mukaan, perustelut voit kirjoittaa viivalle!

5. Onko joku alue kartalla toista parempi?

6. Onko kartalla alueita, joilla et mielellään liiku? *Merkitse se/ne mustalla* ja kerro miksi

7. Mikä on kaunista alueella? *Merkitse keltaisella*

8. Mikä on rumaa alueella? *Merkitse ruskealla*

9. Missä vietät aikaasi yleensä koulupäivän ulkopuolella? *Merkitse punaisella*. Mitä teet?

10. Minne koet nuorten olevan tervetulleita? *Merkitse vihreällä*

11. Missä nuoret eivät saa olla *Merkitse paikka/paikat rastilla X*

12. Alueen palvelut

/kaupat/ Liikekeskus:

Käytätkö liikekeskuksen nykypalveluita

mitä eniten _____

päivittäin , viikoittain , kuukausittain , en koskaan

13. Mitä palveluita liikekeskuksesta puuttuu, eli mitä käyttäisit jos olisi?

14. Kaipaatko alueelle kulttuuritarjontaa, tapahtumia? Mitä?

15. Harrastatko jotakin? Mitä? Missä?

16. Koulu sijaitsee Pormestarin sillan läheisyydessä, vietätkö aikaa Kirjurinluodon virkistysalueilla

Koulun liikuntatunnit välitunnit vapaa-aikana

17. Oletko liikkunut alueella kesäisin festivaalien aikaan? Jos olet, miten koet muutoksen?

Hyvä Huono

18. Vietätkö aikaa koulun läheisillä rannoilla?

Kyllä En

19. Oletko nähnyt ihmisiä retkellä rannoilla?

Kyllä En

20. Jos koko alueella olisi väri, mikä se olisi?